

**Vystoupení Památkové inspekce na poradě Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru
kultury, památkové péče konanou dne 16. června 2022**

Obsah:

<u>A. Změny právních předpisů .....</u>	<u>2</u>
1) Změny stavebního práva přehled.....	2
2) Vládní návrh novely stavebního zákona z roku 2021 – odložení účinnosti části stavebního zákona	2
3) Vládní návrh novely stavebního zákona z roku 2021 – hmotněprávní změny.....	4
4) Novela zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich	5
<u>B. Fotovoltaika a památková péče .....</u>	<u>7</u>
1) Fotovoltaika a její povolování ze strany orgánů památkové péče v památkové zóně a zásada ustálené rozhodovací praxe	8
2) Příklad dodatečného povolení stavby, na které byla osazena fotovoltaika	8
3) Rozsudky, týkající se nepovolení umístění fotovoltaických a solárních panelů ze strany památkové péče	10
4) Příklady historických staveb a fotovoltaika	10
<u>C. Otázky a odpovědi z praxe památkové péče.....</u>	<u>27</u>
1) Fiktivní závazné stanovisko dotčeného orgánu shrnutí aplikace	27
2) Volba formy závazného stanoviska a možný vznik fikce dle § 4 odst. 9 stavebního zákona	28
3) Odstranění stavby v ochranném pásmu a pravomoci orgánu památkové péče.....	28
4) Vymezení památkové zóny a provedení prací bez ZS orgánu památkové péče	29
5) Režim vydání závazného stanoviska dle § 4 odst. 9 stavebního zákona	30
6) Možné vyvlastnění kulturní památky	31
7) Ignorování podmínek ZS při rozhodování stavebního úřadu	35
8) Podmínka „dalších samostatných správních řízení“ v závazném stanovisku	38
9) Kácení a následná výsadba v krajinné památkové zóně	44
10) Územní plán, stanovisko, zájmy státní památkové péče.....	53
11) Postup po poškození archeologické KP těžbou dřeva - manipulací s pokáceným dřevem... 61	61

A. Změny právních předpisů

1) Změny stavebního práva přehled

Novely ještě ne zcela účinného zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon

- Poslanecká sněmovna - přehled novel NSZ - 3 tisky viz <https://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?o=9&gc=283&gr=2021> v Poslanecké sněmovně byl projednán a 13. května 2022 schválen tisk č. 137 - <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=137&CT1=0> a postoupen Senátu.
- Poslanecká sněmovna přehled novel zákona o státní památkové péči – v souvislosti se změnami stavebního práva – žádný tisk (novela) viz <https://www.psp.cz/sqw/tisky.sqw?o=9&gc=20&gr=1987>

2) Vládní návrh novely stavebního zákona z roku 2021 – odložení účinnosti části stavebního zákona¹

Podle vládní novely nového stavebního zákona (sněmovní tisk č. 137) by nový stavební zákon měl nabýt účinnosti 1. července 2023, jak bylo původně plánováno, ale pouze ve vztahu k tzv. „vyhrazeným stavbám“, tedy stavbám v působnosti Specializovaného a odvolacího stavebního úřadu. Zbytek zákona, ač bude z velké části formálně účinný, se nepoužije, jinými slovy, na všechny ostatní stavby (ale i na vše ostatní, co stavební zákon upravuje) se stále použije stávající stavební zákon č. 183/2006 Sb. Pro tyto stavby by nový stavební zákon nabyl účinnosti až 1. července 2024.

Otázkou je nakolik se faktické odložení účinnosti nového stavebního zákona (zákon č. 283/2021 Sb.) promítne do tzv. doprovodného změnového zákona (zákon č. 284/2021 Sb., tj. zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím stavebního zákona). Tuto problematiku má vyřešit zejména věta obsažená v novém § 334a odst. 3 nového stavebního zákona *"Ve věcech týkajících se záměrů podle tohoto zákona se v přechodném období postupuje podle dosavadních právních předpisů s výjimkou věcí týkajících se vyhrazených staveb uvedených v příloze č. 3 k tomuto zákonu, staveb s nimi souvisejících a staveb tvořících s nimi soubor staveb."* Dosavadními právními předpisy se míní nejen starý stavební zákon z roku 2006, ale i dosavadní znění všech složkových zákonů.

V lepším případě lze tuto větu vnímat jako nepřímou novelu účinnosti zákona č. 284/2021 Sb. S nepřímými novelami právních předpisů na úseku státní památkové péče je již nyní dost nepříjemných zkušeností a problémy mnohdy propukly i s odstupem desítek let, kdy vstoupila nepřímá novela v účinnost. Velmi zásadní soudní spory pak dokonce vypukly až po zrušení takové nepřímé novely.

V současně platné právní úpravě § 14 odst. 2 zákona o státní památkové péči jsou předmětem rozhodnutí orgánu státní památkové péče i práce na nemovitosti v ochranném

---

¹ <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=137&CT1=0>

památkovém pásmu, které jsou z hlediska stavebního zákona v režimu volném. Nejde tedy o věc týkající se záměru podle nového stavebního zákona, ale o věc řešenou přímo v zákoně o státní památkové péči. V rámci integrace v novém stavebním zákoně muselo Ministerstvo kultury od této koncepce ustoupit a podle úpravy účinné od 1. 7. 2023 by se měly posuzovat v ochranných památkových pásmech už jen záměry podléhající povolení podle nového stavebního zákona. Zmocnění posoudit takové záměry má však ve vazbě na takto vymezeném okruhu věcí výlučně stavební úřad jako orgán státní památkové péče.

Otázkou je zda § 14 odst. 2 zákona o státní památkové péči bude platit u ochranných památkových pásem v přechodném období jen částečně, a to pro záměry posuzované následně stavebním úřadem procesně podle stavebního zákona z roku 2006? Bude závazné stanovisko pro tyto záměry vydávat obecní úřad obce s rozšířenou působností jako orgán státní památkové péče? O pracích, které jsou z hlediska stavebního zákona (je otázkou, kterého stavebního zákona) v režimu volném, už orgán státní památkové péče rozhodovat nebude? Jak se má vypořádat praxe s tvrzením, že ve věci vydává závazné stanovisko nepřislušný orgán státní památkové péče, když na první pohled platné a účinné znění hovoří o tom, že dotčeným orgánem je podle § 17a zákona o státní památkové péči stavební úřad. Budou tento výklad ctít správní soudy nebo budou tyto soudy ex post konstatovat, že šlo o nulitní akty, neboť je přijal nepřislušný správní orgán? Pak by ale všechna závazná stanoviska vydaná v přechodném období byla nevymahatelná a navíc by touto vadou „nakazila“ i samotná rozhodnutí stavebních úřadů. Lze vyjít z analogie „přelévání“ nezákonnosti ze závazných stanovisek do rozhodnutí stavebních úřadů, jak to vyplývá z judikatury správních soudů. Jen na okraj lze připomenout, že tato ochranná památková pásma slouží i jako tzv. nárazníkové zóny statků zapsaných na Seznamu světového dědictví UNESCO, takže tento případný problém by se stal i předmětem mezinárodního posouzení.

Obdobně je řešeno i územní plánování a otázky jsou totožné. I zde došlo k integraci agendy ochranných pásem do státního stavebního úřadu a ta by se v přechodném období zřejmě neuplatnila. Je dále možné výše popsané řešení aplikovat i na problematiku náhodných archeologických nálezů při stavbě? I tato úprava v zákoně o státní památkové péči doznala v důsledku integrace změn. Zatím rekordní náhrada v této souvislosti přesáhla 40 miliónů Kč. Je třeba se dále tázat, nakolik je toto řešení aplikovatelné na přestupky v památkové péči, neboť i tato problematika musela být v souvislosti s integrací řešena. Bude tedy i u přestupkových věcí platit spojení „věc týkající se záměru“? Jak to bude s odkazy na ustanovení u věcí, které se netýkají (stavebního) záměrů? Budou tedy v přechodném období uplatňována dvě platná a účinná znění přestupků na úseku státní památkové péče? Bude platit, že jednou budou např. krajské úřady ukládat pokutu za přestupek podle § 39 odst. 2 zákona o státní památkové péči, když půjde o „věc týkající se záměru“, a jindy podle § 39 odst. 3 zákona o státní památkové péči, když o tuto věc nepůjde (např. poškození movité národní kulturní památky)? Jednou bude krajský úřad příslušný podle § 40 odst. 1 písm. b) zákona o státní památkové péči, když půjde o „věc týkající se záměru“, a jindy bude příslušný podle § 40 odst. 1 písm. c) cit. zákona, když se přestupkové řízení uvedené věci netýká? Pro odkaz na konkrétní

ustanovení je rozhodně platné a účinné znění zákona o státní památkové péči, ale v obou variantách jde o řešení totožné otázky. I tyto na první pohled formální otázky vyvolávají problémy, pokud mají být platné a účinné dvě verze téhož zákona současně.

Z pohledu památkové péče by nejbezpečnějším řešením bylo výslovné odložení účinnosti i doprovodného změnového zákona č. 284/2021 Sb. do 1. 7. 2024, ale i toto řešení by sebou neslo jiný problém. Nicméně výslovné odložení účinnosti zákona č. 284/2021 Sb. zatím není v této souvislosti předpokládáno a výslovně řešení souvisejícího problému tak není možné spojit s návrhem, který by předpokládal změnu zákona č. 284/2021 Sb.

3) Vládní návrh novely stavebního zákona z roku 2021 – hmotněprávní změny

Do připomínkového řízení byla dne 7. 4. 2022 předložena novela stavebního zákona z roku 2021² a současně i návrh zákona o jednotném povolování v oblasti ochrany životního prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o jednotném povolování v oblasti ochrany životního prostředí).³ Předpokládané změny z hlediska předmětu tohoto článku lze shrnout do následujících bodů:

- změna soustavy stavebních úřadů, která předpokládá opuštění soustavy státní stavební správy a návrat ke stávajícímu modelu smíšeného modelu státní správy,
- v souvislosti s předcházejícím bodem je minimálně na úseku státní památkové péče opuštěna idea institucionální integrace části působnosti orgánů státní památkové péče do soustavy státní stavební správy,⁴
- změna aktu, v němž bude formulován zájem státní památkové péče při úpravách nemovitosti, která není kulturní památkou, ale nachází se v ochranném pásmu podle § 17 zákona o státní památkové péči,⁵
- opětovné zavedení koordinovaného závazného stanoviska,⁶
- jednotné závazné stanovisko k vlivům záměru na jednotlivé složky životního prostředí zahrnující dva nebo více správních aktů vydaných na základě předpisů upravujících ochranu jednotlivých složek životního prostředí.⁷

Z výše uvedeného pak vyplývá, že v souvislosti se schválením výše uvedených změn by se znovu otevřely otázky, které s ohledem na stávající podobu stavebního zákona z roku 2021 již předmětem sporu být neměly – např. otázka fiktivního závazného stanoviska a

---

² Viz <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNCD9C8636>, vyhledáno dne 8. 4. 2022.

³ Viz <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNCD9DPTO5>, vyhledáno dne 8. 4. 2022.

⁴ Vypuštění úpravy, která předpokládala zakotvení stavebních úřadů jako orgánů státní památkové péče, viz zejména změny § 14 odst. 2, § 17 odst. 2, § 25 odst. 1, § 28 odst. 1 a 2, § 29 odst. 2, § 35, § 36 odst. 1, § 39 a § 40 odst. 1 zákona o státní památkové péči a vypuštění § 17a, § 30a a § 44a odst. 4 cit. zákona.

⁵ Viz vypuštění ustanovení § 17a a související změna v § 14 odst. 2 zákona o státní památkové péči.

⁶ Viz body 178 až 181 návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, a některé další související zákony, které předpokládají zavedení tohoto pojmu do § 176 stavebního zákona z roku 2021, zdroj: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNCD9C8636>, vyhledáno dne 8. 4. 2022.

⁷ Viz návrh zákona o jednotném povolování v oblasti ochrany životního prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o jednotném povolování v oblasti ochrany životního prostředí), zdroj: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNCD9DPTO5>, vyhledáno dne 8. 4. 2022.

koordinovaného závazného stanoviska, nebo mohou nastat otázky nové, zda s ohledem na opětovné zavedení koordinovaného závazného stanoviska bude nezbytné závazná stanoviska stojící vně úpravy jednotného environmentálního závazného stanoviska spojovat s tímto aktem do koordinovaného závazného stanoviska, přičemž jistou otázkou je, jak tuto problematiku propojit s fikcí závazných stanovisek, která na jednotné environmentální závazné stanovisko dopad nemá, ale na ostatní závazná stanoviska dopadat bude.

4) **Novela zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich**

Zákon č. 417/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 250/2016 Sb., řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony byl schválen 26. října 2021 a účinnosti nabyl 1. února 2022. Zjednodušil a zmírnil kvalifikační předpoklady - odbornou způsobilost pro úřední osoby, které na správním orgánu provádí úkony správního orgánu v řízení o přestupku.

Tyto změny jsou následující:

- a) pro osoby, které v posledních 5 letech agendu přestupků nevykonávaly, platí, že již nemusí mít vysokoškolské vzdělání v oboru právo. Postačí, pokud složí odbornou zkoušku u Ministerstva vnitra.
- b) osoby, které vykonávají přestupkovou agendu po dobu delší než 5 let, mohou tuto agendu vykonávat i nadále bez potřeby doplňování si vzdělání, absolvování zkoušek nebo dosažení minimálního věku 50 let.

§ 111

Požadavky na oprávněnou úřední osobu

(1) Úřední osoba oprávněná na základě vnitřního předpisu správního orgánu nebo pověření vedoucím správního orgánu k provádění úkonů správního orgánu v řízení o přestupku (dále jen "oprávněná úřední osoba") musí prokázat odbornou způsobilost zkouškou složenou u Ministerstva vnitra, pokud nemá mít vysokoškolské vzdělání nejméně v magisterském studijním programu právo a právní věda, v oboru právo nebo bezpečnostně právní studia na vysoké škole v České republice; ~~Nemá-li oprávněná úřední osoba vzdělání podle věty první, musí mít vysokoškolské vzdělání v bakalářském studijním programu v jiné oblasti a prokázat odbornou způsobilost zkouškou provedenou u Ministerstva vnitra;~~ zajištěním zkoušky může Ministerstvo vnitra pověřit jím zřízenou státní příspěvkovou organizaci.

(2) Oprávněná úřední osoba musí splnit požadavky podle odstavce 1 nejpozději do 18 měsíců ode dne, kdy začala provádět úkony správního orgánu v řízení o přestupku.

(3) Požadavky podle odstavce 1 musí splňovat předseda rozkladové komise. Požadavky podle odstavce 1 nemusí splňovat osoba projednávající přestupek příkazem na místě, ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu.

(4) ~~(3)~~ Odbornou způsobilost podle odstavce 1 ~~věty druhé~~ prokazuje oprávněná úřední osoba osvědčením o vykonání zkoušky vydaným Ministerstvem vnitra. Obsahem zkoušky je ověření znalostí organizace a činnosti veřejné správy a právních předpisů v oblasti odpovědnosti za přestupek.

(5) ~~(4)~~ Nevyhoví-li uchazeč u zkoušky, může zkoušku dvakrát opakovat. Opakovanou zkoušku je možné vykonat nejdříve za 60 dnů a nejpozději do 120 ~~90~~ dnů ode dne konání zkoušky, při níž uchazeč nevyhověl.

(6) ~~(5)~~ Ministerstvo vnitra stanoví vyhláškou podrobnosti obsahu a provádění zkoušky a náležitosti osvědčení o vykonání zkoušky.

Novelizováno bylo i přechodné ustanovení v § 112 odst. 9 zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

(9) Do 31. prosince ~~2022~~ 2023 může činnost oprávněné úřední osoby vykonávat také osoba, která nesplňuje podmínky podle § 111 ; předseda komise musí mít vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu právo a právní věda, v oblasti právo nebo bezpečnostně právní studia anebo zvláštní odbornou způsobilost. Po této době může činnost oprávněné úřední osoby vykonávat také úřední osoba, která osoba starší 50 let, pokud nejméně ~~5~~ 10 let projednávala přestupky a rozhodovala o nich.

B. Fotovoltaika a památková péče

Tato část je mezitímní. K danému tématu připravuje v současné době Národní památkový ústav aktualizaci metodiky „ **Fotovoltaika v památkové péči**. Využití fotovoltaických energetických zdrojů v plošně chráněných územích, na kulturních památkách a v jejich areálech. Aktualizace Metodického vyjádření k posuzování záměru na osazování fotovoltaických a solárních panelů na kulturních památkách v památkových rezervacích a památkových zónách, aktualizace dle rozsudku 6 AS 80-2021-35 Nejvyššího správního soudu ve věci plošného zákazu solárních panelů na území památkové zóny.“ s termínem dokončení 31. 12. 2022. Fotovoltaika bude předmětem porady MK s pracovníky krajských úřadů a MHMP v říjnu 2022.

Ministerstvo pro místní rozvoj uvádí ve své metodice rozlišení několik typů fotovoltaických systémů (FSV) dle kapacity a typu umístění a možný způsob provedení povolení realizace FVS. Nejčastěji se památková péče potkává s menšími fotovoltaickými systémy připojenými na síť a ostrovní systémy instalované na stavbě (Výkon v jednotkách až desítkách kW, primárně pro vlastní potřebu; ostrovní systémy a systémy do 10 kW včetně připojené na síť nevyžadují licenci). Další variantou jsou fotovoltaické (sluneční) elektrárny, solární parky umístěné na stavbě (Velké systémy o výkonu stovek kW až desítek MW; dodávají elektřinu do sítě, vyžadují licenci na výrobu elektřiny). Stávající stavbu, na které je FVE umístěna, využívá FVE jako nosnou konstrukci, ale není její součástí. Jedná se případ tzv. „stavby na stavbě“.

U obou však platí shodně: Způsob povolení provedení FVS resp. stavebních úprav spojených s instalací FVS se posuzuje podle konkrétních navržených stavebních úprav. Za podmínek daných stavebním zákonem lze aplikovat § 103 odst. 1 písm. d) stavebního zákona - stavební povolení ani ohlášení stavebnímu úřadu nevyžadují stavební úpravy, pokud se jimi nezasahuje do nosných konstrukcí stavby, nemění se vzhled stavby ani způsob užívání stavby, nevyžadují posouzení vlivů na životní prostředí a jejich provedení nemůže negativně ovlivnit požární bezpečnost stavby a **nejde o stavební úpravy stavby, která je kulturní památkou**.

https://www.mmr.cz/getattachment/5fea7bea-6918-422a-9ae8-4ca36019bf89/Metodika-fotovoltaika_srpen-2019.pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf

Z hlediska památkové péče umístění fotovoltaických a solárních panelů není přijatelné jako standardní výrazový prvek kulturních památek nebo památkových rezervací a památkových zón. Na druhou stranu musíme se s ohledem na závěr Ústavního soudu obsažený v jeho nálezu sp. zn. III. ÚS 709/19 ze dne 12. 05. 2020 vyhnout konstatování, že fotovoltaické panely nelze umísťovat nikdy a nikde. V tomto svém nálezu Ústavní soud totiž konstatoval, že plošný zákaz umísťování solárních panelů na střechy budov za účelem ochrany památkové zóny nemůže být dle názoru Ústavního soudu zdůvodnitelný ani prostým odkazem na zásadu předběžné opatrnosti, která je známa z práva životního prostředí.

Omezení možnosti instalace fotovoltaických a solárních panelů na kulturních památkách a v prostředí památkových rezervací a zón je nezbytné pro naplnění účelu zákona o státní památkové péči a splnění závazku České republiky plynoucího z přistoupení k Úmluvě o ochraně architektonického dědictví Evropy a zachování kulturních hodnot architektonického dědictví. Musíme však být schopni argumentovat konkrétními okolnostmi a situací, abychom se vyvarovaly výše uvedené výtky.

Samotný Národní památkový ústav vydal v minulosti **Metodické vyjádření k posuzování záměrů na osazování fotovoltaických a solárních panelů na kulturních památkách, v památkových rezervacích a památkových zónách**, v němž vyhodnocuje umístování solárních kolektorů, fotovoltaických panelů a jiných srovnatelných technických zařízení za nepřijatelné. (viz příloha).

Pro doplnění připojuji také nepřijatelnost umístění fotovoltaických elektráren z hlediska ochrany přírody a krajiny dle metodického návodu Ministerstva životního prostředí k preventivnímu hodnocení území kraje nebo obcí ze září 2018: **ZP19/2018 VYHODNOCENÍ MOŽNOSTÍ UMÍSTĚNÍ VĚTRNÝCH A FOTOVOLTAICKÝCH ELEKTRÁREN Z HLEDISKA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY:**

C.2.5 Ochranné pásmo vizuálního vlivu záměru na ZCHÚ nebo památky

Tvoří ho plochy, na nichž bude předpokládána stavba VTE, resp. FVE viditelná z území ZCHÚ, z území památkově chráněných a kulturních památek a může tak negativně ovlivnit krajinný ráz uvnitř těchto území. Tato území metodika vymezuje jako spíše nevhodná pro umístění VTE, resp. FVE.

Metodický návod se sice týká většího rozsahu (jak plochy, tak elektrárny, nikoli jen formou panelů), avšak důvody, kdy je třeba vyslovit neakceptovatelnost umístění, jsou zde také formulovány.

Materiály, týkající se možnosti umístování fotovoltaických a solárních panelů:

1) Fotovoltaika a její povolování ze strany orgánů památkové péče v památkové zóně a zásada ustálené rozhodovací praxe

Téma fotovoltaiky řešila Památková inspekce v roce 2018 a je součástí materiálu 10 otázek, který je zveřejněn na webových stránkách MK - <https://www.mkcr.cz/metodicka-cinnost-250.html>, [10 otázek a odpovědí z praxe památkové péče z roku 2018](#), bod 6.

2) Příklad dodatečného povolení stavby, na které byla osazena fotovoltaika

Jedná se rovněž o odpověď Památkové inspekce

Otázka:

Jedná se o závazné stanovisko dle § 11 odst. 3 zákona o státní památkové péči k dodatečnému povolení novostavby, na které umístil majitel solární panely. Majitel chce po stavebním úřadu přidělení čísla popisného, který ho vyzval, ať si zažádá u památkové péče o souhlas s kolaudací. Můžu vydat negativní závazné stanovisko z důvodu osazení fotovoltaiky? Pokuta na solární panely nebyla udělena. Majitel stavby má další nemovitosti v památkové

zóně a ještě staví další novostavbu v zóně. Pokud mu povolím solární panely na jedné stavbě, už mu nikdy nebudu moci zakázat je umístit na ostatní stavby. Pokud jednou povolím solární panely, budu je mít za chvíli po celé památkové zóně. Nevím, zda je možné jít do nepřípustného stanoviska

Odpověď:

Níže jsou uvedeny rozsudky (respektive výtahy z nich) jeden z VPR Dobrá a druhý z ochranného pásma NKP Kunětická hora ve věci protiprávně osazených solárních/fotovoltaických panelů. Oba spory památková péče vyhrála. I tam proběhlo odvolání a krajský úřad ZS prvoinstančního orgánu památkové péče potvrdil. Není důvod si obecně myslet, že v PZ je tento postup nemožný. Je potřeba v závazném stanovisku uvést, které hodnoty památkové zóny nebo její dané části protiprávně realizované panely narušují. Netroufám si bez znalosti místa autoritativně popsat hodnoty této PZ, jistě toto daleko lépe zvládněte Vy nebo NPU. Samozřejmě povolením, i dodatečným, nastavujete rozhodovací praxi ve stejných a obdobných případech, toho, jak jsem pochopil, jste si zcela vědoma. Hodil by se nějaký stejný nebo obdobný případ z Vašeho správního obvodu, případně NPÚ by mohlo dodat ze „svého“ kraje, kdy památková péče solární panely nepovolila.

Černý stavebník není v dobré víře. Mohl se o solární panely a jejich realizaci přít při vlastním povolování celé novostavby, ale tak neučinil a riskoval, že mu nebudou dodatečně povoleny.

Nejedná se tady o práce, které by bylo náročné vrátit zpět a s potencionálním rizikem ztráty ještě dochovaných kulturně historických hodnot jako tomu bylo v případě nepovolené výměny dřevěných trámů za traverzy v Plátenickém domě v H. B. V takovém případě je rizikové pro kulturní památku trvat na vrácení dřevěných trámů a s tím spojené opětovné kompletní „rozvrtání“ celého domu. Pak je na místě s podrobným odůvodněním se s takovou nevhodnou stavební úpravou předmětu ochrany smířit. Za památkovou péčí ještě doplňuji judikát ohledně dodatečného nepovolení černé betonové tašky v MPZ Dobřany. Rovněž spor památková péče vyhrála, tj. krajský úřad závazné stanovisko prvoinstančního orgánu potvrdil. Pokud si dáme pozor, aby řešení prosazované památkovou péčí nebylo neproporcionální, pak dodatečné nepovolení černé stavby před soudem ustojíme.

Skutečnost, že ve věci nebylo vedeno přestupkové řízení, také neznamená to, že by na straně správního orgánu byla povinnost černou stavbu povolit. Je však pravdou, že by postavení památkové péče bylo silnější, pokud by přestupkové řízení bylo vedeno, ale to posílení by bylo spíše psychologického a nikoli právní povahy. Schvalování protiprávního stavu a přestupkové řízení jsou dva odlišné procesy a jen z faktu, že přestupkové řízení neproběhlo, nelze pro dodatečné schválení právně dovodit nic. Ostatně v památkové péči bylo opakovaně uloženo nápravné opatření na kulturní památce podle § 10 zákona o státní památkové péči a vlastník ani před Ústavním soudem neuspěl s argumentací, že již nemůže být takto „trestán“ za černou stavbu (viz Usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3147/18 ze dne 9. 10. 2018).

- **50 A 2/2016 – 38** (Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. 10. 2016)
- **52 A 28/2012 – 50** (Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích ze dne 5. 12. 2012)
- **8 As 12/2010 – 113** (Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 2. 2012)

3) Rozsudky, týkající se nepovolení umístění fotovoltaických a solárních panelů ze strany památkové péče

- OP NKP Kunětická Hora - 52 A 28/2012 – 50 (Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích ze dne 5. 12. 2012)
http://www.nssoud.cz/files/EVIDENCNI_LIST/2012/52A_28_2012_52_201301151354_10_prevedeno.pdf
- VPR Dobrá - 50 A 2/2016 – 38 (Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. 10. 2016)
http://www.nssoud.cz/files/EVIDENCNI_LIST/2016/50A_2_2016_13_2016122715301_7_prevedeno.pdf
- MPZ Dobřany - 8 As 12/2010 – 113 (Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 2. 2012)
http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2010/0012_8As_100_2012022309370_0_prevedeno.pdf
- MPZ Lanškroun, přestupek – 52 A 35/2014-67 (Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích ze dne 4. 2. 2015)
http://www.nssoud.cz/files/EVIDENCNI_LIST/2014/52A_35_2014_39_BARNOM_s_20150223082041.r.o_prevedeno.pdf
- MPZ Poděbrady – 5 A 71/2011 – 70 (Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. 1. 2016)
http://www.nssoud.cz/files/EVIDENCNI_LIST/2011/anonym_5a_71_2011_201603091_14032_prevedeno.pdf

Z výše uvedeného je zřejmé, že pro hájení zájmů památkové péče a uchování architektonického dědictví není umístování fotovoltaických systémů na památkově chráněných objektech plošně akceptovatelné, ale odůvodnění by mělo být individualizované. Na závěr opakujeme, že na podzim 2022 by památková péče měla mít k dispozici obsáhlejší materiál k tomuto tématu.

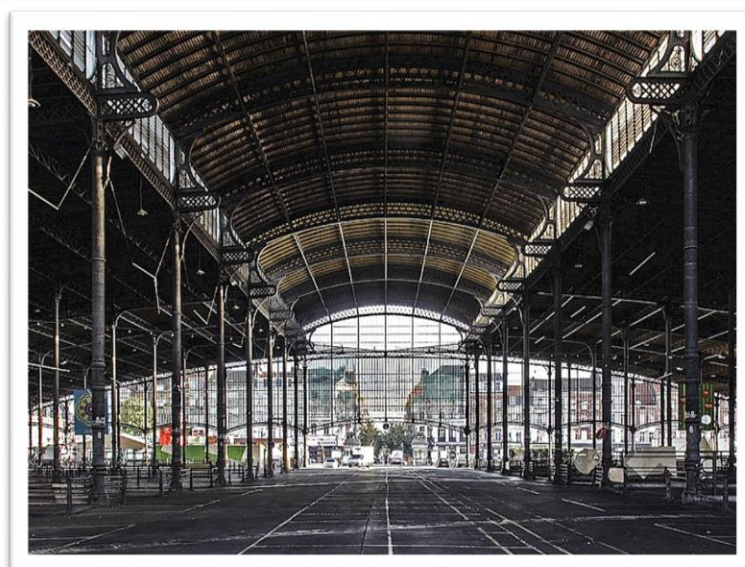
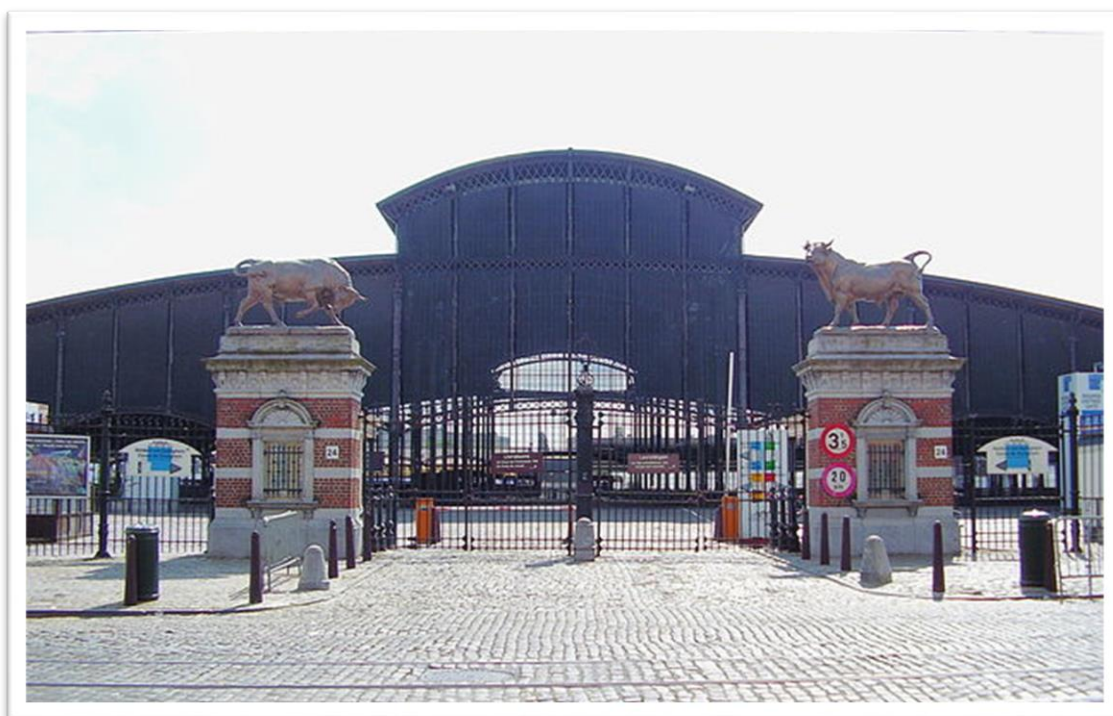
4) Příklady historických staveb a fotovoltaika

Článek - <https://oze.tzb-info.cz/fotovoltaika/18370-historicke-objekty-energeticke-uspory-v-souladu-s-pamatkovou-ochranou-2-cast>

Solar Market v Anderlechtu v Bruselu

původní komplex jatek a krytých trhů, otevřený v srpnu 1890 dnes tvoří dnes obchodní centrum Anderlechtu. Dominantou je celoprosklená hala z 218 t slitiny 640 t železa. PV moduly instalovány na budově obchodního centra na ploše větší než 1,2 ha. První Integrovaný PV systém (BIPV) na památkově chráněné budově (instalace říjen 2021)

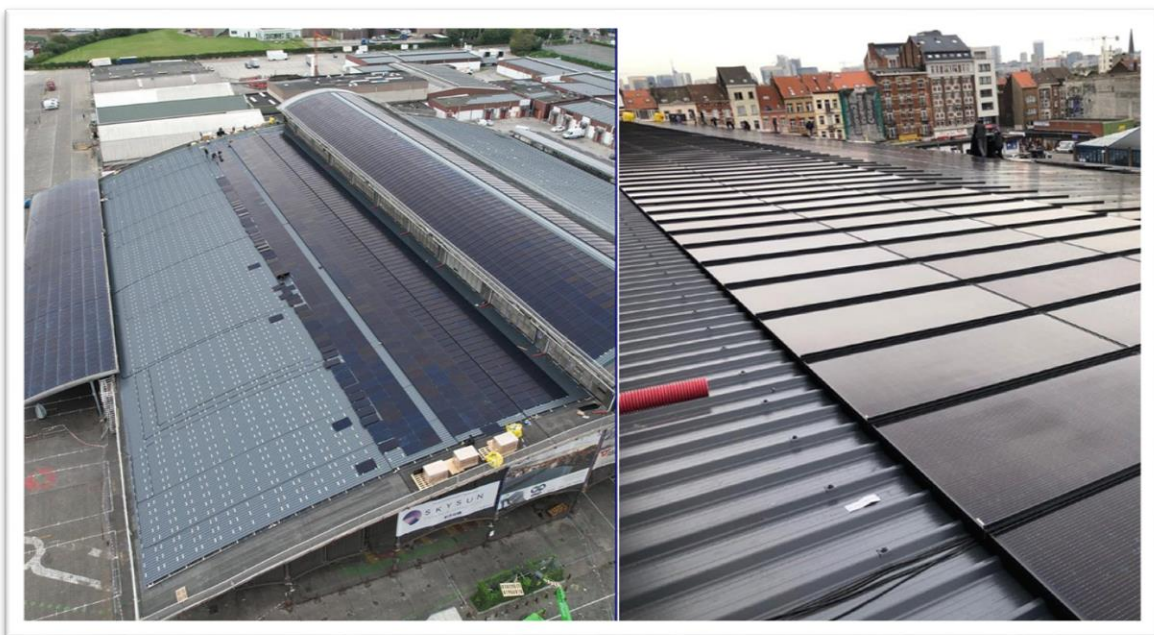
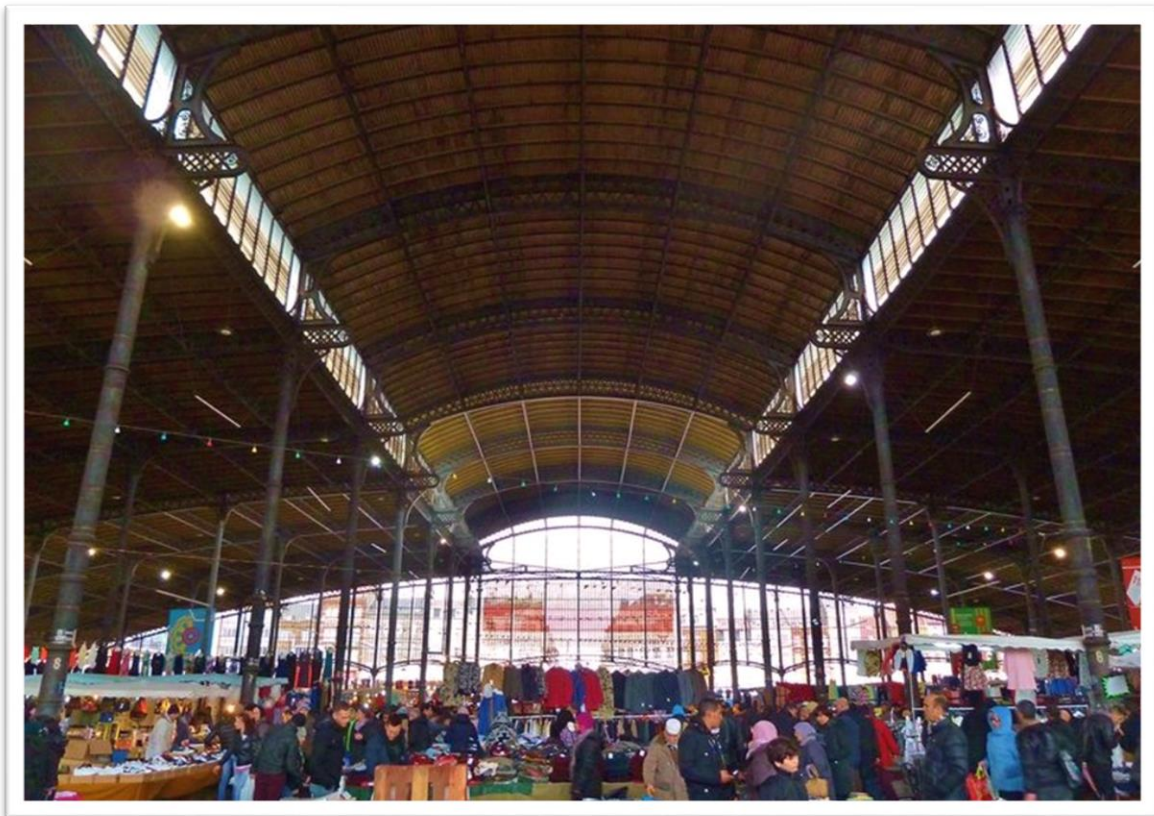
- <https://old.solarpowereurope.org/solarmarket-opens-first-bipv-installation-on-heritage-building-in-brussels/>
- <https://newmobility.news/2021/10/13/abattoir-of-anderlecht-has-largest-solar-park-in-europe/>
- <https://www.brusselstimes.com/143669/brussels-food-market-will-house-largest-solar-panel-installation-in-eu-abattoirs-anderlecht-solar-local-energy-belgium->

[anderlecht](#)

Vystoupení Památkové inspekce na poradě Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru kultury, památkové péče
konanou dne 16. června 2022

Vystoupení Památkové inspekce na poradě Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru kultury, památkové péče
konanou dne 16. června 2022

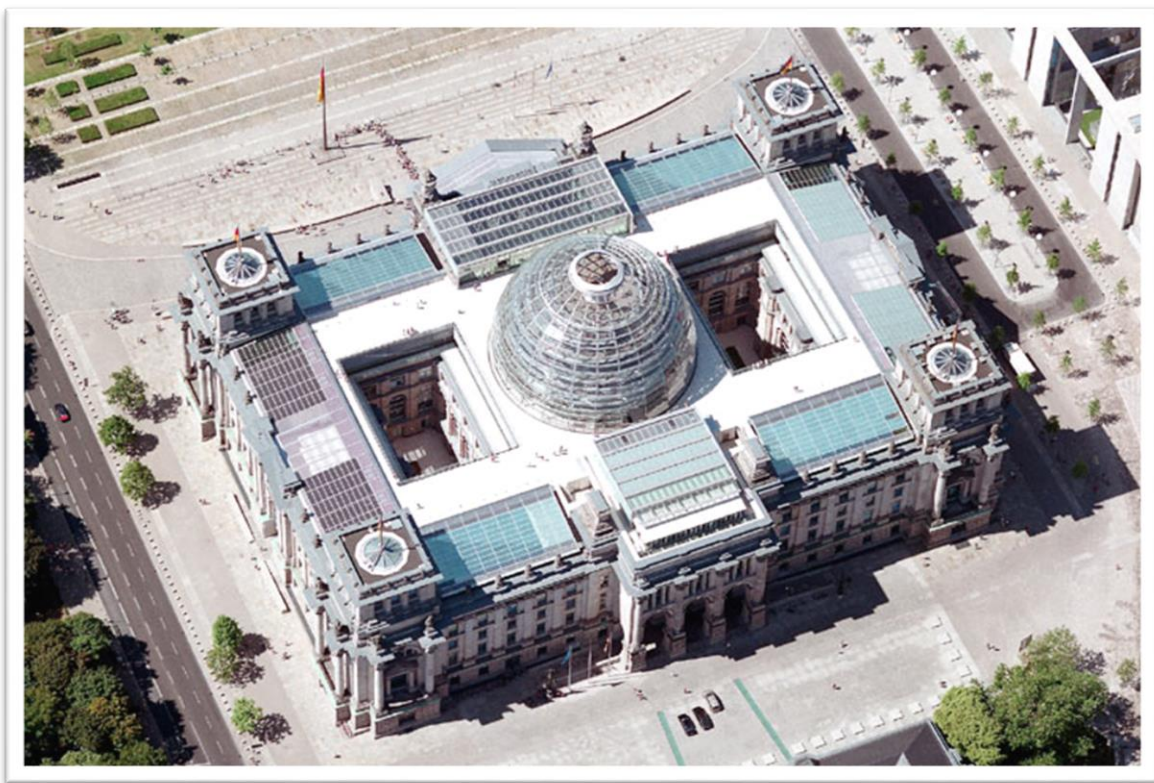
Říšský sněm v Berlíně

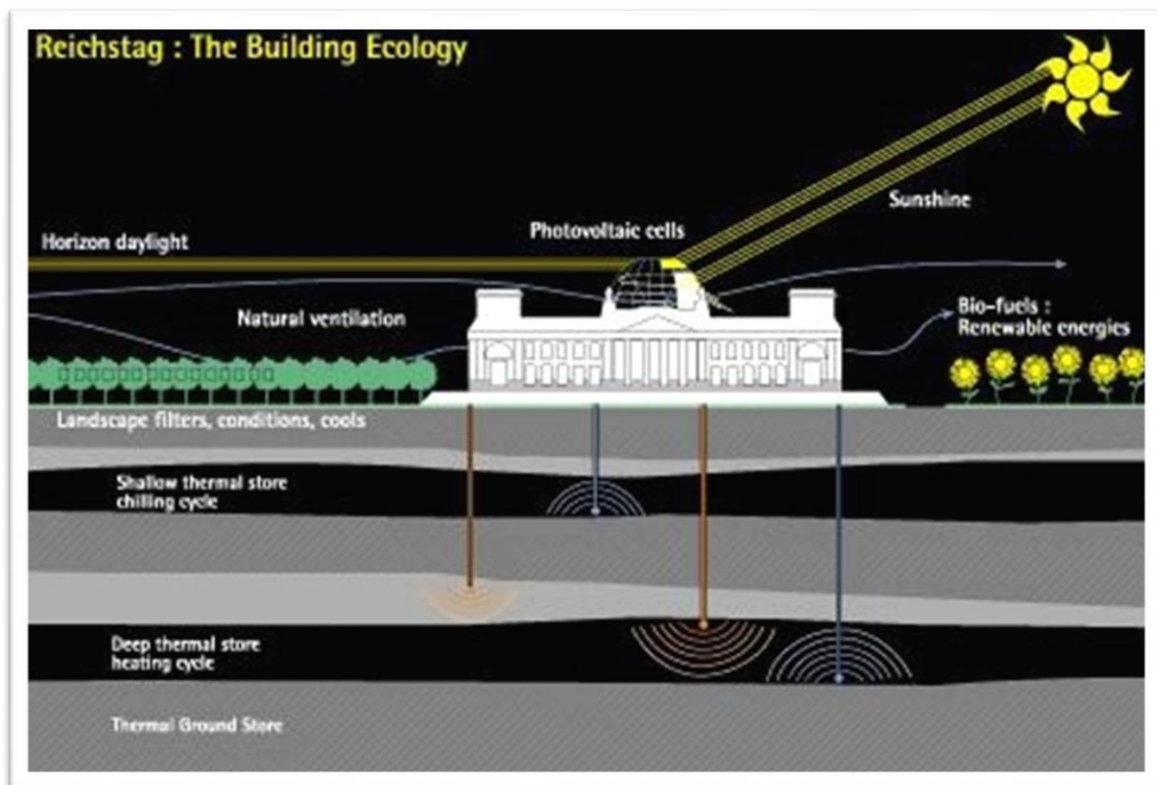
Fotovoltaické články jsou umístěné na střeše.

Vystoupení Památkové inspekce na poradě Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru kultury, památkové péče
konanou dne 16. června 2022

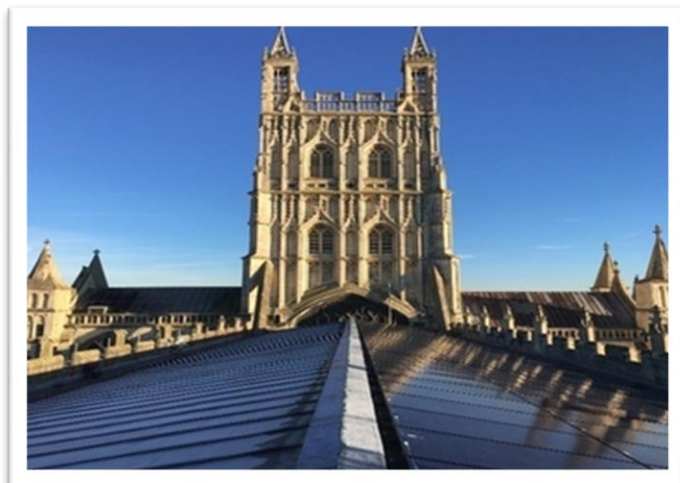
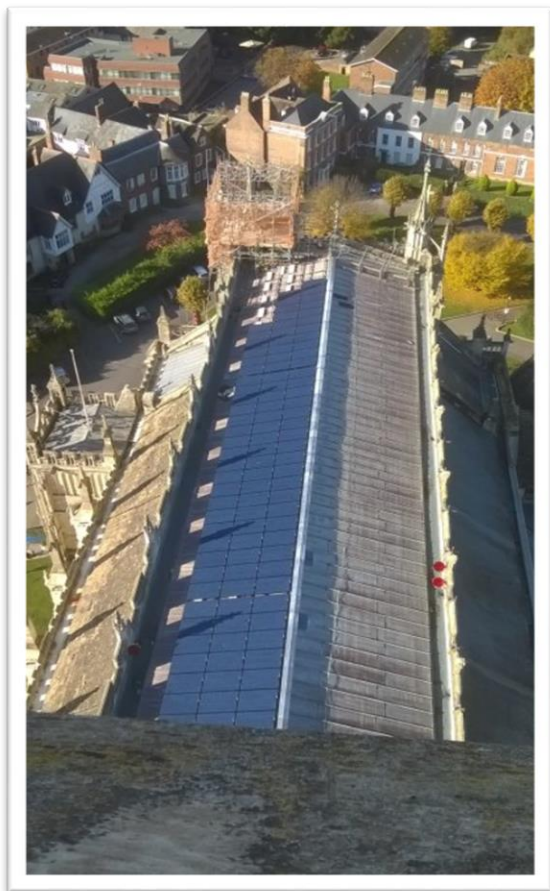

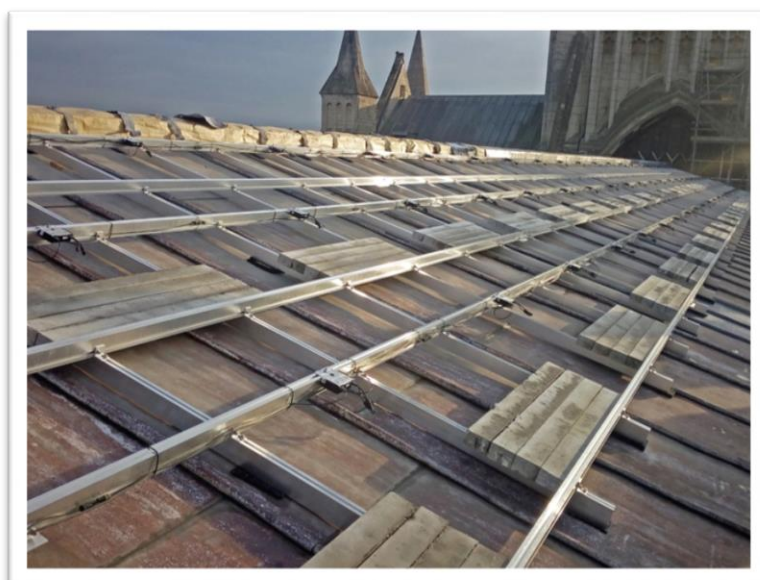
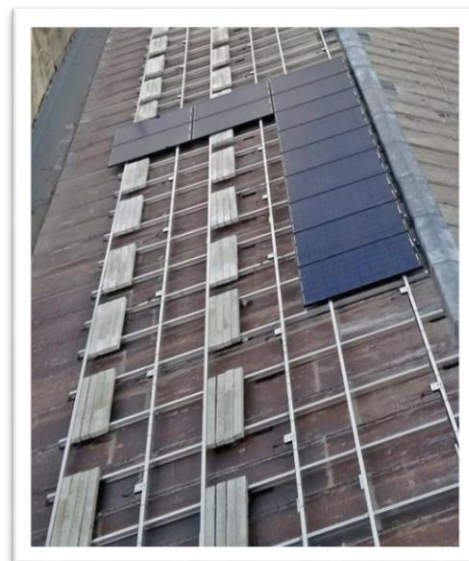

Gloucester katedrála, Anglie

150 solárních panelů umístěných na střeše

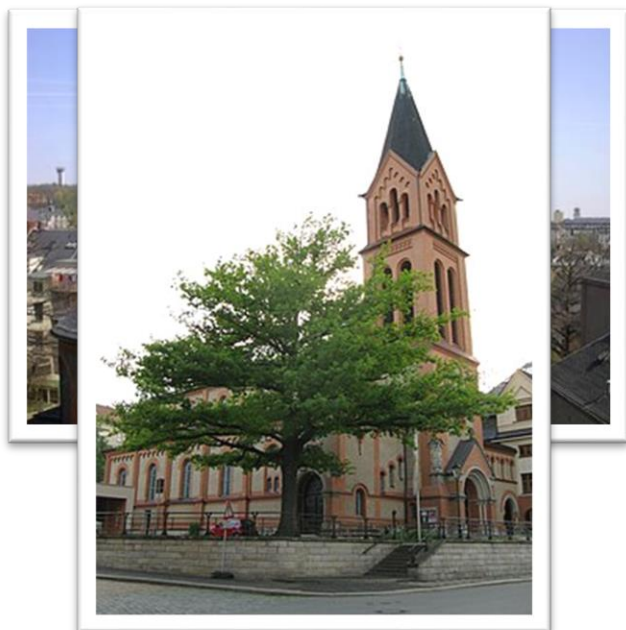

- <https://www.cnbc.com/2016/11/22/an-ancient-cathedral-in-england-is-getting-solar-panels.html>
- <https://www.punchline-gloucester.com/articles/aanews/historic-energy-project-at-gloucester-cathedral-is-nearing-completion>
- <https://www.sunfixings.co.uk/case-study/gloucester-cathedral/>
- <https://www.express.co.uk/news/uk/725407/uk-england-gloucester-cathedral-solar-panels>

Kostel Herz-Jesu v Plauen, Německo

216 solárních panelů na ploše 180 m²

Vystoupení Památkové inspekce na poradě Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru kultury, památkové péče
konanou dne 16. června 2022

- [https://de.wikipedia.org/wiki/Herz_Jesu_\(Plauen\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Herz_Jesu_(Plauen))
- https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-658-28753-5_14?noAccess=true

Kostel Eglise Saint Leger v Manspachu, Francie

Vystoupení Památkové inspekce na poradě Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru kultury, památkové péče konanou dne 16. června 2022

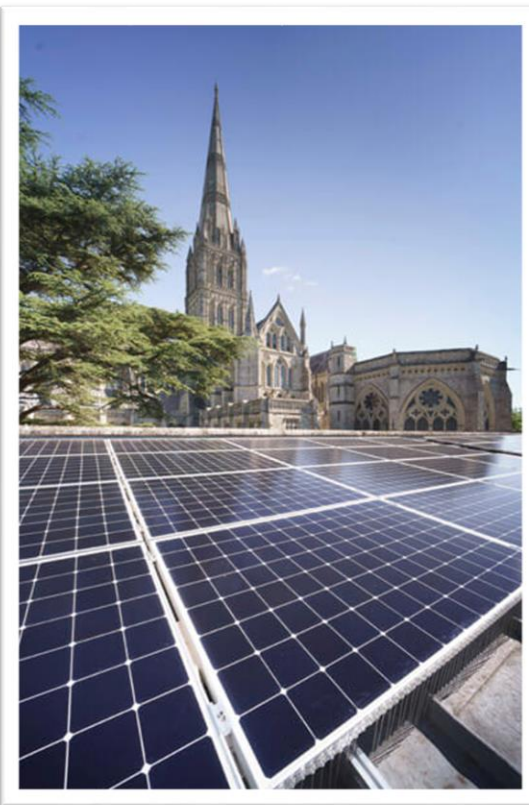
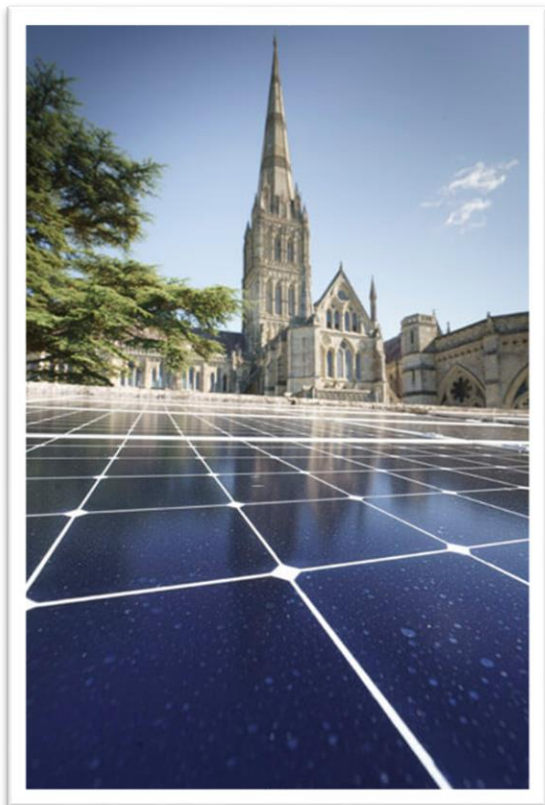
Vystoupení Památkové inspekce na poradě Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru kultury, památkové péče
konanou dne 16. června 2022

- <https://www.batiactu.com/edito/eglise-se-couvre-tuiles-photovoltaiques-diaporama-27049.php>

Katedrála v Salisbury, Anglie

- https://www.jojsolar.co.uk/portfolio_page/salisbury-cathedral-solar-roof/

Nová scéna a provozní budova Národního divadla

Kulturní památka r.č. 106711 ÚSKP. Prohlášeno 8. 7. 2021. Areál dostavby areálu ND je situován v Pražské památkové rezervaci v prostoru mezi historickou budovou Národního divadla a klášteřem sv. Voršily, na jižní a severní straně ohraničeném Ostrovní ulicí a Národní třídou.

Vystoupení Památkové inspekce na poradě Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru kultury, památkové péče
konanou dne 16. června 2022

Vystoupení Památkové inspekce na poradě Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru kultury, památkové péče
konanou dne 16. června 2022

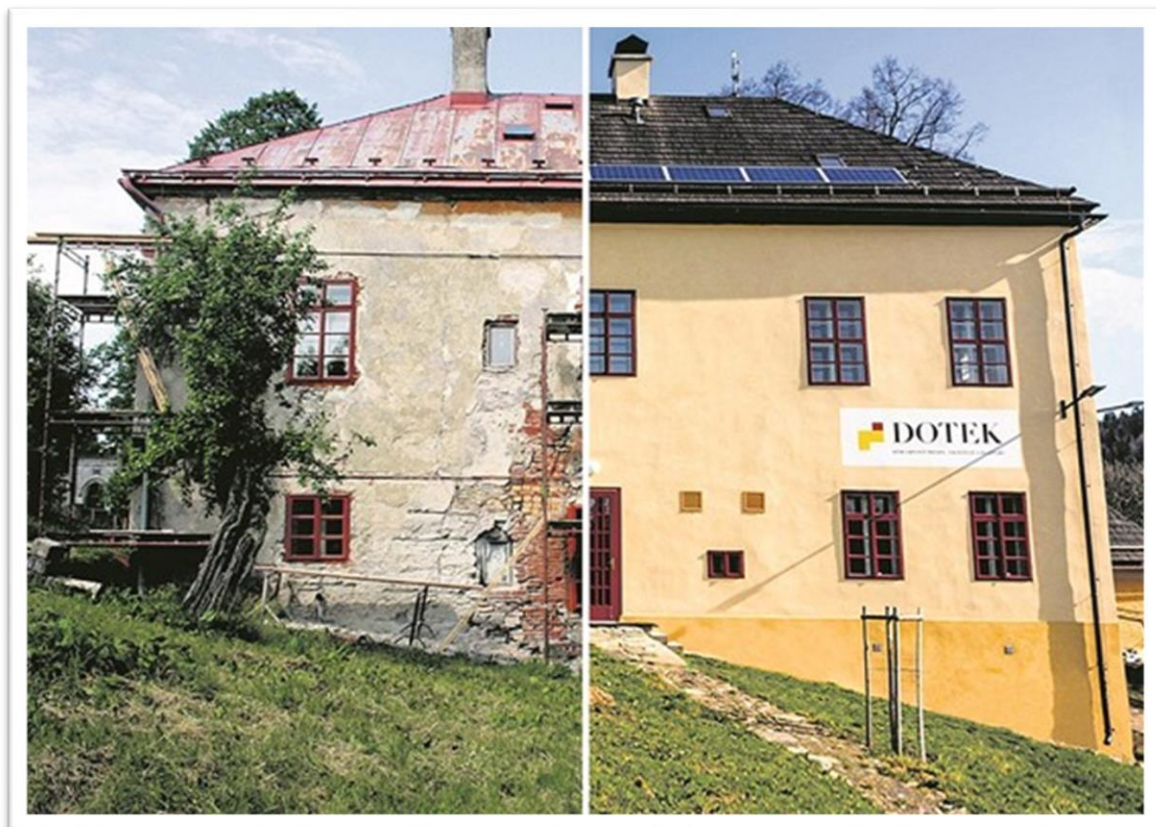

Fara Horní Maršov

Kulturní památka r.č. 13401/6-5820 ÚSKP. Prohlášeno 15. 12. 1993

Vystoupení Památkové inspekce na poradě Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru kultury, památkové péče konanou dne 16. června 2022

Vystoupení Památkové inspekce na poradě Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru kultury, památkové péče
konanou dne 16. června 2022

- <http://www.dotek.eu/Dum.html>

C. Otázky a odpovědi z praxe památkové péče

1) Fiktivní závazné stanovisko dotčeného orgánu shrnutí aplikace

Otázka:

Závazné stanovisko a uplatnění fikce, jaké jsou zkušenosti s aplikací, např. co lhůty s tím spojené např. okamžik zahájení řízení?

Odpověď:

Orgán památkové péče rozlišuje 2 formy svých správních aktů - rozhodnutí vydané podle správního řádu ve správním řízení a závazné stanovisko, které je výsledkem postupu a nikoliv správního řízení. Nevystupují zde účastníci řízení, ale zkoumá se splnění aktivní legitimace žadatele. Postup vydání závazného stanoviska je po 1. lednu 2022 ještě více neformální a jednodušší než vydání rozhodnutí ve správním řízení.

Lhůtu pro vydání závazného stanoviska dle § 4 odst. 9 stavebního zákona je třeba vnímat jako lhůtu pro učinění úkonu správního orgánu ve smyslu § 15 správního řádu. S ohledem na tento fakt by se na běh lhůt vztahovalo ustanovení § 40 správního řádu (blíže viz např. Vedral, Josef: Správní řád, komentář, Praha 2012, str. 446 a nás.). **Lhůta se tak rozbíhá dnem následujícím po dni podání žádosti** (u odstranění nedostatků žádosti platí speciální úprava podle § 149 odst. 5 poslední věty správního řádu a lhůta se rozbíhá již dnem, kdy jsou odstraněny vady žádosti). Současně platí, případně-li konec lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je v souladu s § 40 odst. 1 písm. c) správního řádu **posledním dnem lhůty nejbližší příští pracovní den.**

V souladu s § 71 odst. 2 ve spojení s § 154 správního řádu je třeba pojem „**vydání závazného stanoviska**“ spojovat se dnem, kdy je stejnopis závazného stanoviska **předán k doručení žadateli** podle § 19 správního řádu. Danému výkladu svědčí i to, že o vydání (respektive nevydání) závazného stanoviska dotčeného orgánu hovoří věta druhá v § 4 odst. 9 stavebního zákona

Obě formy aktu orgánu památkové péče mají samozřejmě společné znaky, v ZS i rozhodnutí, ale i v osvědčení dotčeného orgánu o vydání závazného stanoviska fikcí musí být určen předmět – tj. identifikace prací jejich stručným popisem a odkazem na projektovou dokumentaci zpracovanou konkrétní osobou. Samozřejmostí je, že předmět, o kterém orgán památkové péče „rozhoduje“, se musí pohybovat v mezích např. obnovy kulturní památky (jejích podkategorií - obnovou kulturní památky nebude její celková demolice) nebo § 14 odst. 2 zákona o státní památkové péči (v KPZ nemůže orgán památkové péče regulovat kácení a výsadbu dřevin mimo veřejná prostranství)

V případě propadnutí lhůty pro vydání závazného stanoviska dle § 4 odst. 9 stavebního zákona nastává fikce, a pokud jsou dány důvody pro uložení podmínek nebo zamítnutí žádosti správním, zákonným a z pohledu ochrany veřejného zájmu bezpečným nástrojem je speciální

přezkum podle § 4 odst. 10 nadřízeným dotčeným orgánem. Prvoinstanční dotčený orgán již písemně závazné stanovisko nevydává.

Na okraj je třeba připomenout, že k fikci nemůže dojít v případě, kdy orgán památkové péče vydává rozhodnutí.

2) Volba formy závazného stanoviska a možný vznik fikce dle § 4 odst. 9 stavebního zákona

Otázka:

Jak postupovat, když vedu řízení k restaurování kachlových kamen (součást stavby), kdy stavební úřad mi na dotaz, zda bude v dané věci něco vydávat, neodpoví, nebo odpoví až po uplynutí 30 dnů od zahájení řízení, kdy já si myslím, že budu vydávat rozhodnutí dle § 67 SŘ, protože je to restaurování a kamna jsou pouze expoziční?

Odpověď:

Jsou dvě možnosti postupu. První méně pravděpodobná znamená vydat rozhodnutí dle správního řádu do 30 dnů od podání žádosti. Splnění lhůty 30 dnů by mělo význam, pokud by stavební úřad po orgánu památkové péče požadoval provedení konverze rozhodnutí na závazné stanovisko dle § 157 správního řádu. Druhou možností je vydat závazné stanovisko dle § 149 správního řádu a zde si prodloužit lhůtu z 30 na 60 dní postupem podle § 4 odst. 9 stavebního zákona. Pokud je rozporováno závazné stanovisko v případě, kdy stavební úřad nebude ve věci rozhodovat, znamená to, že nadřízený dotčený orgán musí nejdříve v přezkumném řízení závazné stanovisko zrušit a do nového rozhodnutí prvoinstančního dotčeného orgánu se bude moci účastník řízení odvolat.

3) Odstranění stavby v ochranném pásmu a pravomoci orgánu památkové péče

Otázka A:

Vlastník požádal o odstranění stavby v OP MPZ, v žádosti bylo uvedeno, že je ve špatném stavebnětechnickém stavu. Přílohou nebyla žádná PD. NPÚ v písemném vyjádření uvedl, že má být zpracována PD a k ní bude vydávat další písemné vyjádření, Orgán památkové péče podmínku přijal a vydal ROZHODNUTÍ, přičemž stanovil přípustnost záměru odstranění stavby za podmínky, že vlastník musí zpracovat dokumentaci zachycující stav stodoly, její rozměry a materiálové řešení a odevzdá ji do 60 dnů od jejího vyhotovení orgánu památkové péče. V odůvodnění uvede, že záměr byl shledán přípustný, takže už nemá k čemu vydávat ZS, takže NPÚ neakceptuje. Následně stavební úřad na základě PD k bouracím pracím vydá ohlášku. Je možné vydat ZS orgánem PP jen k záměru bourání – bez PD? Stavba již nestojí.

Odpověď A:

Orgán památkové péče může i v takovém případě vydat rozhodnutí k přípravě prací zbourání stavby v ochranném pásmu předmětu ochrany dle zákona o státní památkové péči a přílohou

nemusí být projektová dokumentace podle stavebního zákona. Stavební úřad, když bude odstranění stavby posuzovat, musí mít závazné stanovisko orgánu památkové péče a takové musí být vydáno ve věci, o jaké bude rozhodovat stavební úřad – viz výkladové stanovisko MK (přičemž je věc popisuje a definuje i projektová dokumentace)

§ 14	2016_00627	Rozsah projektové dokumentace a žádost o vydání závazného stanoviska dle § 14
------	----------------------------	---

zveřejněné např. v materiálu [Seznam výkladových stanovisek k aplikaci zákona o státní památkové péči s odkazy](#) zveřejněný na <https://www.mkcr.cz/metodicka-spoluprace-s-organy-pamatkove-pece-292.html>. Byla-li ze strany památkové péče stanovena podmínka odevzdání projektové dokumentace po zbourání stodoly, pak je otázkou, čím bylo uložení této podmínky odůvodněno. K ochraně hodnot dané památkové zóny obáváme se, že přispět nemůže. Na druhou stranu se žadatel proti ní nebrojil odvoláním a tak lze uvažovat o spáchání přestupku nedodržení podmínky závazného stanoviska. Fakticky ale podmínka je uložena vadně, protože lhůta pro její splnění se nemusí vůbec rozeběhnout - stačí nezadat zpracování projektové dokumentace.

Otázka B:

Vlastník podá žádost k odstranění stavby a v textu žádosti uvede, že plánuje výstavbu obdobné stavby. V příloze je jednoduchá PD k bouracím pracím bez výkresové části (chybí situační výkresy, tzn. nesplňuje náležitosti z vyhl. 499/2006 Sb.). Orgán památkové péče usnesením prodlouží lhůtu dle § 149 odst. 4 SŘ a § 4 odst. 9 stavebního zákona a vyrozumí žadatele, že důvodem je obstarání písemného vyjádření odborné organizace. Písemné vyjádření orgán památkové péče obdrží po 14 dnech od podání žádosti, správní orgán dle § 36/3 SŘ vyrozumí a skončení dokazování a 39 dnů po podání žádosti vydá ROZHODNUTÍ, kde ve výroku I. Stanoví přípustnost odstranění stavby a ve výroku II. Stanoví přípustnost záměru novostavby za podmínky, že bude zpracována PD v souladu s podmínkami ochranného pásma MPZ a vyžádá si k této dokumentaci nové ZS. Stavební úřad vede řízení o odstranění stavby, vyzval žadatele k doplnění chybějících podkladů, jedním z nich je PD bouracích prací. Jak teď postupovat? Dům již z větší části nestojí.

Odpověď B:

Odpověď na tento dotaz se převážně shoduje s odpovědí výše. Navíc, zde přichází v úvahu i přestupek na úseku stavebního práva, když z otázky vyplývá, že odstranění stavby není povoleno ani na úseku stavebního práva

4) Vymezení památkové zóny a provedení prací bez ZS orgánu památkové péče

Otázka:

Dodatečné povolení stavby – musí orgán památkové péče rozlišovat a zjišťovat, které práce byly provedeny před vyhlášením MPZ a stanovovat přípustnost prací, které byly provedeny až po prohlášení MPZ?

Odpověď:

Otázka by měla být postavena jinak. Stavebník vymezením památkové zóny nepřijde o práva získaná na základě správních aktů získaných v minulosti, např. ze stavebního povolení vydaného před nabytím účinnosti opatření obecné povahy, kterým se dnes vymezuje památková zóna. Památková péče nemá nástroj, jak stavebníka o práva nabytá v dobré víře připravit. U kulturních památek připadá v úvahu nápravné opatření podle § 10 odst. 1 zákona o státní památkové péči nebo řízení z moci úřední dle § 11 odst. 2 zákona o státní památkové péči, kde byx byla závadná činnost omezena nebo zakázána.

Pokud jde o úpravy, které jako celek byly provedeny „na černo“, (tj. bez jakéhokoli předchozího rozhodnutí či souhlasu stavebního úřadu), pak je třeba připomenout, že pro posouzení věci je rozhodný právní stav v době žádosti o dodatečné povolení stavby (viz § 129 odst. 3 stavebního zákona). V takovém případě je bezpředmětné, kdy černá stavba byla zahájena a jaké právní předpisy či regulace tehdy platily. Jak dokládá i nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1956/19 ze dne 12. 5. 2020 (v daném případě nešlo o problém památkové péče, ale postupující liberalizaci stavebního práva) může být tento stav v některých černých úprav pro stavebníka výhodou, většinou však půjde o opačný případ.

5) Režim vydání závazného stanoviska dle § 4 odst. 9 stavebního zákona

Otázka:

Žadatel požádá 1.12.2021 o ZS na umístění 12 ks solárních panelů, přílohou je nákres – obdélník o rozměrech 10,5m x 5 m, na kterém je 12 obdélníčků. Orgán památkové péče 2.12. 2021 vydá usnesení o prodloužení na 60 dnů (dle § 149 odst. 4 SŘ a § 4 odst. 9 stavebního zákona a vyrozumí žadatele, že důvodem je obstarání písemného vyjádření odborné organizace), 14.12. 2021 obdrží písemné vyjádření, 21.12.2021 vyrozumí o skončení dokazování dle § 36 odst. 3 SŘ, dá mu lhůtu 5 dnů od doručení oznámení (doručuje poštou na modrou), a 8.1.2022 vydá ZS, kdy záměr umístění 12 ks solárních panelů na jižní straně střechy RD je nepřijatelný. Zdůvodní to, že se jedná o změnu vzhledu stavby, takže to vyžaduje ohlášení stavebnímu úřadu a dále, že je to v rozporu s podmínkou OP, neboť v OP nelze umísťovat stavby a zařízení, které by svým provozem narušovaly životní prostředí a znehodnocovaly ochranné pásmo. Umístění panelů je na exponované straně střechy, což by mělo negativní dopad na prostředí OP a jeho celkový vzhled. Nastala fikce 1.1.2022? Může nastat fikce v sobotu, neděli či svátek?

Odpověď:

Vydávání závazných stanovisek dle § 4 odst. 9 stavebního zákona je neformálnější než tomu bylo u závazných stanovisek do 31. prosince 2020, tj. do nabytí účinnosti novely č. 403/2020

Sb., není stanovena povinnost umožnit seznámit se s podklady, doručovat výzvu k seznámení na doručenkou. Žádost orgán památkové péče mohl (respektive měl) vyhodnotit jako přípravu prací a k přípravě prací vydat rozhodnutí, v takovém případě nemusela být přílohou projektová dokumentace. Otázkou je nám, jak zní podmínka ochranného pásma. Ochranné pásmo je vymezováno pro ochranu předmětu ochrany - NKP, KP, PZ, PR, ale nikoliv k ochraně hodnot samotného pásma. Podmínku, jak je uvedena v otázce by dnes nešlo ze strany památkové péče vymáhat, stejně jako nelze vymáhat regulaci stavebních prací v interiéru stavby v ochranném pásmu, když zákon o státní památkové péče v § 17 odst. 1 stanoví, že povinnost předem si vyžádat závazné stanovisko orgánu památkové péče je vyloučena vždy, jde-li o stavbu, změnu stavby, udržovací práce, umístění nebo odstranění zařízení, jejichž provedením se nezasahuje žádným způsobem do vnějšího vzhledu této nemovitosti. Z minulosti máme ochranná pásma vymezená místo památkových rezervací nebo památkových zón. Do budoucna nebude v nich možné uplatňovat ochranu jako v památkových rezervacích nebo památkových zónách. K otázce vzniku fikce - viz odpověď na otázku 1) tohoto materiálu.

Lhůtu pro vydání závazného stanoviska je třeba vnímat jako lhůtu pro učinění úkonu správního orgánu ve smyslu § 15 správního řádu. S ohledem na tento fakt by se na běh lhůt vztahovalo ustanovení § 40 správního řádu (blíže viz např. Vedral, Josef: Správní řád, komentář, Praha 2012, str. 446 a nás.). Lhůta se tak rozbíhá dnem následujícím po dni podání žádosti (u odstranění nedostatků žádosti platí speciální úprava podle § 149 odst. 5 poslední věty správního řádu a lhůta se rozbíhá již dnem, kdy jsou odstraněny vady žádosti). Současně platí, případně-li konec lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je v souladu s § 40 odst. 1 písm. c) správního řádu posledním dnem lhůty nejbližší příští pracovní den.

Lhůta 30 dní se rozeběhla 2. prosince 2021. Základní 30 denní lhůta by skončila 31 prosince, což byla sobota. Nejbližší pracovní den bylo pondělí 2. ledna 2022. V základní lhůtě byla lhůta na vydání závazného stanoviska orgánem památkové péče prodloužena na 60 dní, tj. do 30. ledna 2022, což byla neděle. Poslední den pro vydání závazného stanoviska měl orgán památkové péče dne 31. ledna 2022. Fiktivní stanovisko v dané věci by bylo vydáno 1. února 2022.

6) Možné vyvlastnění kulturní památky

Otázka:

Je v ČR reálné vyvlastnit kulturní památku, o kterou vlastník dlouhodobě nepečuje, jsou mu ukládána nápravná opatření a i pokuty za spáchání přestupků na úseku státní památkové péče?

Odpověď:

Ani v případě mediálně známe KP Nádraží Vyšehrad se nepřikročilo k vyvlastnění. Opakovaně orgán památkové péče zde uložil vlastníkovu pokutu. Správní soud potvrdil pokutu ve výši

300 000 za ve zkratce řečeno za nepečování o kulturní památku v období 13. 12. 2018 do 28. 2. 2019, tj. za pouhé necelé 3 měsíce! V tom je obsažena i odpověď, že cestou, jak řešit takovou situaci, je dnes opakované ukládání pokut. Zdá se, že u problémových vlastníků kulturních památek jsou soudy ochotny tento způsob akceptovat.

Nestačí, že vlastník o kulturní památku nepečuje, bylo mu uloženo nápravné opatření a i pokuty za přestupky dle zákona o státní památkové péči. Samotná úprava vyvlastnění je komplikovaná a dnes prakticky nerealizovatelná. Připojuji část Praktického komentáře k zákonu o státní památkové péči týkající se vyvlastnění. Stručněji to bohužel nezvládnou.

VII. Předpoklady vyvlastnění nemovité kulturní památky nebo nemovité národní kulturní památky

Stejně jako § 15 odst. 2 pamatuje i odstavec 3 téhož ustanovení na ohrožení kulturní památky, a to pouze nemovité kulturní památky nebo nemovité národní kulturní památky. Toto ustanovení předpokládá nejintenzivnější zásah do vlastnických práv, kterým je vyvlastnění. Předmětem řízení může být - na rozdíl od zahraničních úprav (například čl. 6 odst. 2 francouzského zákona o historických památkách z 31. prosince 1913) - pouze kulturní památka samotná. V případě, že by byla kulturní památka ohrožena závadným stavem sousední nemovitosti, nelze na základě tohoto ustanovení vyvlastnit sousední nemovitost ohrožující kulturní památku. V některých případech však může přicházet v úvahu užití ustanovení § 17 odst. 2 (viz komentář k § 17, kapitola VI, Nezbytné úpravy, přiměřená náhrada za majetkovou újmu a vyvlastnění).

Vyvlastnit nelze movitou kulturní památku nebo movitou národní kulturní památku. Vyvlastnění se může týkat pouze nemovitých kulturních památek, které nejsou v majetku České republiky.

Poslední věta § 15 odst. 3 odkazuje na obecné předpisy, které upravují vyvlastnění. Tímto předpisem je zákon o vyvlastnění.

Věcnou podmínkou je trvalé (nikoli jednorázové nebo krátkodobé) zanedbávání povinností vlastníka kulturní památky, které ohrožuje zachování dané kulturní památky. Alternativně může být důvodem pro vyvlastnění fakt, že kulturní památka je užívána v rozporu se svým kulturně politickým významem, památkovou hodnotou nebo technickým stavem. Obecně je zastáván názor, že v tomto případě by postupu podle tohoto ustanovení mělo v souladu s ustanovením § 3 odst. 1 zák. o vyvlastnění předcházet řízení podle § 10, § 15 odst. 1, § 35 či § 39 zák. o st. památkové péči. Z nich by mělo vyplynout, že intenzita porušování povinností podle § 9 odst. 1 zák. o st. památkové péči je vlastníkovi nesporně známa a že prostředky, které mají menší dopad do vlastnických práv (např. uložení pokuty za přestupek), se minuly účinkem.

Další podmínkou pro uskutečnění vyvlastnění a zároveň jednou z hlavních slabín současného znění tohoto ustanovení je skutečnost, že nedošlo k dohodě o prodeji dané kulturní památky státu. Ustanovení § 5 odst. 1 zák. o vyvlastnění stanoví jako podmínku provedení vyvlastnění,

že se nepodařilo tuto dohodu uzavřít ve lhůtě 90 dnů. Tato lhůta k uzavření dohody počíná běžet dnem následujícím po doručení návrhu na uzavření dohody vlastníkovim nemovité kulturní památky nebo nemovité národní kulturní památky. K návrhu dohody musí být podle § 5 odst. 2 písm. a) zák. o vyvlastnění přiložen znalecký posudek, podle kterého bude navržena cena za získání potřebných práv k nemovité kulturní památce nebo nemovité národní kulturní památce.

V důsledku změn struktury orgánů státní správy za účinnosti zákonu o státní památkové péči a jeho nedokonalé novelizaci je dnes sporné, kdo by měl jménem státu toto zákonné zmocnění využít, tj. kdo je jménem státu povinen tuto nabídku učinit. Variantně dnes může přicházet v úvahu Ministerstvo kultury jako ústřední orgán státní správy pro kulturní památky (s využitím postupu podle § 13 zák. o st. památkové péči per analogiím) nebo Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových (podle § 29 zák. č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových), na který přešla příslušnost hospodařit s majetkem, kterou měly podle § 11 zák. o majetku státu okresní úřady. Podle § 29 odst. 2 písm. e) zák. o st. památkové péči může přicházet v úvahu též obecní úřad obce s rozšířenou působností u kulturních památek a podle § 28 odst. 2 písm. a) zák. o st. památkové péči krajský úřad u národních kulturních památek. Lze však vyjádřit pochybnost, zda by obec nebo kraj v přenesené působnosti mohly být subjekty, které by v souladu se zákonem o majetku státu nabývaly za stát smluvně majetek. Ani jedno z uvedených řešení nemá v právních předpisech jednoznačnou oporu a praktické zkušenosti se současným zněním tohoto ustanovení zatím zcela chybí. Z výše uvedeného problému může nabídnout východisko rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1649/2017 ze dne 23. 1. 2018, který v obdobném případě dospěl k závěru, že by rozhodující normou měl být kompetenční zákon, a tedy z výše uvedených variant by tím povoláním subjektem mohlo být s poukazem na § 8 kompetenčního zákona Ministerstvo kultury.

VIII. Řízení o vyvlastnění nemovité kulturní památky nebo nemovité národní kulturní památky

Řízení o vyvlastnění podle § 15 odst. 3 se zahajuje výlučně na žádost obecního úřadu obce s rozšířenou působností (u kulturní památky) nebo krajského úřadu (u národní kulturní památky). S ohledem na kategorický požadavek § 18 odst. 1 zák. o vyvlastnění, že řízení lze zahájit jen na žádost vyvlastnítele, a na skutečnost, že i důvodová zpráva k zákonu o státní památkové péči předpokládá, že ani v době nabytí účinnosti zákonu o státní památkové péči nemělo jít o řízení z moci úřední, je obligatorním předpokladem zahájení řízení žádost. Ačkoli je žádost podávána orgánem obce nebo kraje v přenesené působnosti, zůstává otázkou, zda tento úkon lze považovat za jednání státu ve smyslu zákona o majetku státu. V tomto směru došlo při reformě veřejné správy v roce 2002 k poněkud mechanickému nahrazení okresního úřadu obecním úřadem obce s rozšířenou působností nebo krajským úřadem, a výsledná podoba ustanovení tak obdobně jako např. aktuální znění § 30 zák. o st. památkové péči postrádá logický kontext, za kterého bylo ustanovení v zákoně původně zakotveno (viz blíž komentář k § 30 zák. o st. památkové péči).

Žádost musí kromě obecných požadavků podle § 37 odst. 2 a § 45 odst. 1 spr. řádu splňovat náležitosti podle § 18 odst. 2 a 3 zák. o vyvlastnění. Vyvlastnitel je podle § 18 odst. 2 písm. b) zák. o vyvlastnění povinen doložit skutečnosti nasvědčující tomu, že byly splněny podmínky pro vyvlastnění podle § 3 až § 5 zák. o vyvlastnění, a podle písm. d) téhož ustanovení dále musí vyvlastnitel uvést údaj o tom, v jaké lhůtě a jakým způsobem zahájí uskutečňování účelu vyvlastnění. S ohledem na důvod vyvlastnění by tímto účelem byla řádná péče o vyvlastněnou nemovitou kulturní památku nebo nemovitou národní kulturní památku v podobě odpovídající obecným povinnostem vlastníka podle § 9 odst. 1 zák. o st. památkové péči.

Vyvlastnění je dovoleno jako nejzazší prostředek zásahu do vlastnického práva („ultima ratio“) a mělo by k němu být přikročeno až v případě, kdy je prokázáno, že méně závažné zásahy do vlastnického práva nejsou schopny ochranu konkrétní kulturní památce zajistit (k tomu blíže zejména komentář k § 10, komentář k § 35, kapitola V. Ohrožení, poškozování, zničení kulturní památky a kapitola XI. Poškození, zničení národní kulturní památky, komentář k § 39, kapitola V. Ohrožení, poškozování kulturní památky a kapitola XIII. Ohrožení, poškození národní kulturní památky a dále kapitoly II. Předpoklady pro provedení nezbytných opatření pro zabezpečení kulturní památky na náklad jejího vlastníka až V. Provedení nezbytných opatření pro zabezpečení kulturní památky na náklad jejího vlastníka realizované formou příkazu komentáře k tomuto ustanovení). Nelze tak souhlasit s tím, že by tento postup byl jakousi alternativou k procesně nesporně složitým řízením podle § 10, § 15 odst. 1, § 35, popř. § 39 zák. o st. památkové péči, ale vyvlastnění je završením v případě, kdy se prokáže, že postup podle zmíněných ustanovení k cíli v podobě zachování kulturní památky nevede.

Judikatura k této otázce v České republice chybí a i např. ve Spolkové republice Německo projednávají soudy až nyní historicky první případ vyvlastnění kulturní památky, k tomu viz zejména rozsudek Krajského soudu v Meiningenu (das Landgericht Meiningen) sp. zn. (2) BLK O 2/18 ze dne 11. 12. 2019 a navazující usnesení Durynského Vrchního soudu v Jeně (Thüringer Oberlandesgericht) sp. zn. BI U 51/20 ze dne 12. 10. 2020.

Podle § 18 odst. 3 písm. c) zák. o vyvlastnění musí vyvlastnitel k žádosti mimo jiné přiložit listiny prokazující splnění podmínky vyvlastnění uvedené v § 5 citovaného zákona včetně prohlášení o tom, že ve stanovené lhůtě se vyvlastniteli nepodařilo dohodou získat potřebná práva k pozemku nebo ke stavbě.

Vyvlastňovacím úřadem podle § 15 odst. 1 zák. o vyvlastnění je obecní úřad obce s rozšířenou působností, Magistrát hlavního města Prahy a magistrát územně členěného statutárního města. Místní příslušnost upravuje § 16 odst. 1 zák. o vyvlastnění a je dána správním obvodem vyvlastňovacího úřadu, ve kterém se nachází dotčená nemovitá kulturní památka nebo nemovitá národní kulturní památka.

Podle § 24 odst. 3 písm. a) bodu 3 zák. o vyvlastnění rozhodne vyvlastňovací úřad o odnětí vlastnického práva vyvlastňovaného k pozemku nebo ke stavbě a o jeho přechodu na vyvlastnitele a současně podle písm. c) téhož ustanovení určí, v jaké lhůtě je vyvlastnitel

povinen zahájit uskutečňování účelu vyvlastnění. Lhůta však nesmí být delší než dva roky od právní moci rozhodnutí. S ohledem na výše uvedené pochybnosti, kdo je fakticky vyvlastnitelem, je i sporné, kdo by v konkrétním případě roli vyvlastnítele reálně plnil.

Podle § 10 odst. 1 písm. a) zák. o vyvlastnění náleží vyvlastňovanému (vlastníkovi nemovité kulturní památky nebo nemovité národní kulturní památky) náhrada ve výši obvyklé ceny pozemku nebo stavby včetně jejich příslušenství, došlo-li k odnětí vlastnického práva k nim. Kromě toho náleží vyvlastňovanému v souladu s § 10 odst. 2 zák. o vyvlastnění také náhrada stěhovacích nákladů, nákladů spojených se změnou místa podnikání a dalších obdobných nákladů, které vyvlastňovaný účelně vynaloží následkem vyvlastnění nebo v souvislosti s ním.

Podle § 26 odst. 1 zák. o vyvlastnění vyvlastňovací úřad na žádost vyvlastňovaného rozhodne, že provedené vyvlastnění se zrušuje, pokud vyvlastnitel nezahájí uskutečňování účelu vyvlastnění ve lhůtě určené podle § 24 odst. 3 písm. c) zák. o vyvlastnění nebo prodloužené podle § 25 odst. 6 tohoto zákona.

V souhrnu tak lze uzavřít, že v důsledku zániku předchozí struktury orgánů státní správy je praktická aplikace § 15 odst. 3 zák. o st. památkové péči takřka vyloučena.

Připravuje se nový zákon o vyvlastnění, který by znamenal současně i novelu § 15 zákona o státní památkové péči, kde by výše uvedené aplikační nejasnosti měly být odstraněny.

7) Ignorování podmínek ZS při rozhodování stavebního úřadu

Otázka:

Žádáme o Váš názor ve věci nezahrnutí podmínek závazného stanoviska památkové péče do rozhodnutí stavebního úřadu. V návaznosti na Váš názor bychom poprosily i o nastínění dalšího postupu, neboť dosavadní komunikace se stavebním úřadem nikam nevedla.

Odpověď:

Prvoinstanční stavební úřad vydal nezákonné stavební povolení, když nepřevzal podmínky závazného stanoviska do stavebního povolení. Vystavil tak žadatele (stavebníka) do velmi nepříznivého postavení, kdy k provedení obnovy kulturní památky má 2 správní akty, které jsou svým obsahem rozdílné. V případě, že stavebník bude realizovat práce podle stavebního povolení a nedodrží podmínky závazného stanoviska orgánu památkové péče, je úřední povinností prvoinstančního orgánu památkové péče stíhat stavebníka za provedení prací v rozporu s podmínkami závazného stanoviska. V opačném případě, když stavebník dodrží podmínky závazného stanoviska, bude stavbu realizovat v rozporu se stavebním povolením a je vystaven sankci ze strany stavebního úřadu.

Památková inspekce nemá pochyby, že stavební úřad byl povinen buď převzít do svého povolení podmínky závazného stanoviska, nebo vyvolat řízení o rozporu. Nic z toho však

stavební úřad neučinil. K promítnutí podmínek závazného stanoviska do aktu stavebního úřadu viz např. následující rozsudky:

- rozsudek Nejvyššího správního soudu č.j. 6 As 74/2012 – 21 ze dne 16. 4. 2013
„Podle čl. 35 odst. 3 Listiny základních práv a svobod při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat kulturní památky nad míru stanovenou zákonem. Ochrana kulturního bohatství, zejména kulturních památek je tedy jedním z legitimních cílů zásahu do práva vlastníka užívat svůj majetek.

Není však pravdou, že by přímým důsledkem této judikatury mohl být závěr, že stěžovatel není povinen předmětné závazné stanovisko respektovat, respektive že skutková podstata přestupku může být naplněna až porušením stavebního povolení, neboť až toto zakládá jednotlivá práva a povinnosti, a závazné stanovisko je pouhým podkladovým rozhodnutím, které samo o sobě neovlivňuje právní sféru stěžovatele. ... Z nemožnosti napadení závazného stanoviska samostatnou žalobou ve správním soudnictví však nelze dovozovat, že toto závazné stanovisko nezasahuje do práv a povinností stěžovatele. Naopak, závazné stanovisko zasahuje stěžovatelovu právní sféru výrazně, a to ve spojení se stavebním povolením, jehož povinným podkladem je a do jehož výrokové části se promítá.

Sám stěžovatel nepopírá, že povinnost z výroku závazného stanoviska porušil, avšak poukazuje na to, že stavební povolení mu ukládalo provést stavbu v souladu s projektovou dokumentací, která počítala s odstraněním obou historických komínů. Tuto námitku již přesvědčivě vypořádal ve svém rozsudku Krajský soud v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích sp. zn. 53 A 5/2012 – 51 z 15.3.2012 a stěžovateli vysvětlil, že pokud vydal orgán památkové péče závazné stanovisko se znalostí projektové dokumentace, pak je zcela zřejmé, že podmínka č. 10 stavebního povolení (tj. respektování závazného stanoviska orgánu památkové péče) je upřesněním podmínky č. 1 stavebního povolení (tj. respektování projektové dokumentace), a stěžovatel tedy má postupovat podle ověřené projektové dokumentace korigované podmínkami závazného stanoviska.“

- rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky Pardubice č.j. 53 A 5/2012 – 51 ze dne 18. 5. 2012
„Závazné stanovisko vydal orgán památkové péče po prostudování projektové dokumentace. Tedy tento orgán věděl, že v dokumentaci je navrženo zbourání obou komínů, a proto stanovil jako jednu z podmínek provedení stavebních prací zachování alespoň jednoho historického komínu. Pokud stavební povolení požaduje v první podmínce postup podle projektové dokumentace a v podmínce desáté ukládá povinnost postupovat podle závazného stanoviska, když přesně vymezuje zmiňovaných 5 podmínek tohoto stanoviska, je podmínka č. 10 upřesněním podmínky č. 1, kdy je zcela zřejmé, že žalobce má postupovat podle ověřené projektové dokumentace korigované podmínkami závazného stanoviska. Ostatně, jak vyplývá z postoje žalobce, ani on neměl o stavebním povolení a jeho vnitřní bezrozpornosti pochyb, neboť proti rozhodnutí o tomto povolení nepodal opravný prostředek a poprvé ho zpochybnil až v odvolání proti rozhodnutí městského úřadu.“

K problematice, že orgán památkové péče může sankcionovat nevyžádání si závazného stanoviska, popř. nedodržení jeho podmínek uvádíme starší, ale doposud svými závěry aktuální rozsudek Vrchního soudu v Praze č.j. 7 A 124/97 – 33 ze dne 20. 4. 2000:

„Jestliže si žalobce nevyžádal předem závazné stanovisko a reklamní nápis realizoval pouze na základě sdělení stavebního úřadu, že tento nemá proti jeho provedení námitky, porušil tím povinnost uloženou mu v ustanovení § 14 odst. 2 zákona o státní památkové péči a zároveň naplnil skutkovou podstatu ustanovení § 35 odst. 1 písm. i) tohoto zákona. Námitka, že žalovaný nevezl v úvahu závaznost sdělení stavebního úřadu, je proto s ohledem na shora uvedené právně irelevantní. Jestliže si žalobce nevyžádal předem závazné stanovisko a reklamní nápis realizoval pouze na základě sdělení stavebního úřadu, že tento nemá proti jeho provedení námitky, porušil tím povinnost uloženou mu v ustanovení § 14 odst. 2 zákona o státní památkové péči a zároveň naplnil skutkovou podstatu ustanovení § 35 odst. 1 písm. i) tohoto zákona. Námitka, že žalovaný nevezl v úvahu závaznost sdělení stavebního úřadu, je proto s ohledem na shora uvedené právně irelevantní.“

Problém dále může být způsoben v oblasti získávání dotací na obnovu kulturní památky. Ověřil jsem si, že pro poskytnutí dotace z programu Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností musí být Ministerstvu kultury doloženy jak akt stavebního úřadu, tak závazné stanovisko orgánu památkové péče. Tyto správní akty samozřejmě nemohou být navzájem v rozporu a způsobovat výše uvedené. Jinými slovy postup stavebního úřadu může vést k tomu, že dotace na obnovu kulturní památky nemusí být vlastníkově právě pro vady stavebního povolení přiznána. Je jistě možné, aby podnět k přezkumu takového nezákonného stavebního povolení podal kdokoliv, tj. i prvoinstanční orgán památkové péče. Otázkou je, zda odvolací stavební úřad stihne věc vyřídit před ukončením administrace dotačního programu. Nejrychlejší by měl být postup podle § 95 odst. 2 správního řádu, tzv. autoremedura prvoinstančního stavebního úřadu.

Jestliže podnět k přezkumnému řízení dal účastník, může přezkumné řízení provést správní orgán, který přezkoumávané rozhodnutí vydal, pokud plně vyhoví účastníkovi, který podnět uplatnil, a jestliže tím nemůže být způsobena újma žádnému jinému účastníkovi, ledaže s tím všichni, jichž se to týká, vyslovili souhlas. Jinak předá věc k provedení přezkumného řízení nadřízenému správnímu orgánu.

Podnět by musel podat vlastník kulturní památky, který si stavební povolení vyžádal.

Dále je nutné uvést, že je zde dána odpovědnost prvoinstančního stavebního úřadu dle zákona č. **82/1998 Sb.**, o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci. Za škodu vzniklou nesprávným úředním postupem v přenesené odpovědnosti odpovídá stát a po správním orgánu nebo po úředníkovi má požadovat regresní úhradu za vyplacení škody vzniklé nesprávným úředním postupem. Mohlo by se jednat např. o pokutu za přestupek na úseku památkové péče nebo i újmu, která by byla spojena s vyřazením žádosti o příspěvek na obnovu kulturní památku pro vnitřní rozpornost předložených podkladů.

V případě, že stavebník nepodá podnět k provedení přezkumného řízení k prvoinstančnímu stavebnímu úřadu, nebo když i pak v tomto případě zůstane prvoinstanční stavební úřad nečinný, podejte podnět k provedení přezkumu vy jako dotčený orgán. V případě, že bude stavebník realizovat stavbu podle stavebního povolení a nikoliv podle Vašeho závazného stanoviska, má následovat přestupkové řízení za nedodržení podmínky závazného stanoviska.

8) Podmínka „dalších samostatných správních řízení“ v závazném stanovisku

Otázka:

Poukazujete na situaci, kdy se ve své praxi setkáváte s tím, že orgány památkové péče ukládají stavebníkům jako podmínku vedení dalších „samostatných správních řízení“, v nichž se následně po vydání meritorního rozhodnutí územního nebo stavebního má rozhodovat o dalších skutečnostech souvisejících se stavbami. Opakovaně se dle Vašich poznatků stavebníci setkávají situací, že v rámci jednoho závazného stanoviska vydaného orgánem památkové péče je uloženo deset, dvacet, dokonce i třicet a více podmínek, přičemž prakticky s každou takto uloženou podmínkou je zároveň uložena shora popsaná „povinnost samostatného správního řízení“. Ve svém podání v této souvislosti pokládáte Ministerstvu kultury 4 okruhy dotazů:

- 1.** Podle jakého právního předpisu se vedou tato správní řízení a co je jejich předmětem nesouvisejícím se stavbami, kdo jsou či mají být v takovém případě účastníky těchto řízení, jakým způsobem jsou tato řízení zahajována (podáním nebo z úřední povinnosti), komu a jakým způsobem se podávají případná odvolání, jakými lhůtami se tato správní řízení řídí a jak jsou takto stanovené lhůty v souladu s obecnými lhůtami stanovenými správním řádem a stavebním zákonem?
- 2.** Co bude samotným předmětem posuzování a rozhodování orgány památkové péče a jak a kým bude toto rozhodování provedeno, zejména týkají-li se řešení stanovených podmínek nedílně též otázek například statické (konstrukční) bezpečnosti, technologických otázek provedení konkrétních stavebních prací a dalších souvisejících činností, požární bezpečnosti, bezpečnosti provozně uživatelské a dalších skutečností, a to nejen s ohledem na samotné provedení stavby, nýbrž a zejména s ohledem na její další životní cyklus, to jest její provozování a užívání (včetně údržby) s přihlédnutím k účelu, jemuž má stavba sloužit, a při splnění současných územně technických a stavebně technických požadavků na stavby s ohledem na takto stanovený účel?
- 3.** Co je nebo má být požadovanou součástí projektové dokumentace s ohledem na stanovené podmínky a současně s přihlédnutím ke skutečnostem uvedeným sub 2., to jest: co se ukládá stavebníkovi a projektantovi specificky nad rámec stanovený stavebním zákonem a dalšími právními předpisy, zejména prováděcí vyhláškou Ministerstva pro místní rozvoj č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb?

4. Jak bude posuzován soulad s platnou územně plánovací dokumentací, týká-li se dodržení stanovených podmínek též posouzení souladu stavby s platnou územně plánovací dokumentací, popřípadě souladu s urbanistickými a architektonickými hodnotami území?

Dle Vašeho názoru je z § 14, § 28 odst. 2 písm. e), § 29 odst. 2 písm. b) a § 44a odst. 3 zákona o státní památkové péči zřejmé, že jak orgány krajů, tak orgány obcí s rozšířenou působností jsou ve smyslu zákona dotčenými správními orgány, které vydávají v záležitostech týkajících se rozhodování o stavbách ve smyslu stavebního zákona výlučně závazná stanoviska, která nejsou rozhodnutím vydaným v samostatném správním řízení. Právní povaha závazných stanovisek je jak ustanovením § 149 správního řádu, tak judikaturou vydávanou ve správním soudnictví vymezena jako správní úkon (nikoliv správní akt), to jest, není rozhodnutím a nevydává se v samostatném správním řízení. Na této skutečnosti nic nemění ani ustanovení § 44a zákona o státní památkové péči. Dle Vašeho názoru nelze ustanovení § 44a zákona o státní památkové péči užívat v případech rozhodování o stavbách samých, nýbrž pouze o těch skutečnostech, které nejsou rozhodovány podle § 14 odst. 4 zákona o státní památkové péči. Bude se tudíž jednat například o posouzení konzervátorských nebo restaurátorských úprav a obdobných zásahů v interiérech staveb, které samy o sobě nepodléhají stavebnímu řízení. Podrobněji k povaze závazného stanoviska odkazujete na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2011, č. j. 2 As 75/2009 - 113, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 2434/2011, www.nssoud.cz. Orgány památkové péče vykonávají dle Vašeho názoru v řízeních podle stavebního zákona toliko kontrolní činnost nad plněním jimi v závazném stanovisku stanovených podmínek, arci vždy nad dokumentací schválenou, ověřenou a vydanou v příslušném meritorním (územním, stavebním či speciálním stavebním) řízení. Svoji činnost vykonávají v souladu s ustanoveními stavebního zákona o provádění kontrolních prohlídek stavby (§ 133 a násl. stavebního zákona). Nemohou proto z celku tohoto řízení vytrhávat samostatné části a podrobovat je zvláštnímu režimu, neboť by tím zcela postrádala smyslu právní úprava stavebního práva jako koordinujícího a zastřešujícího komplexního správního procesu.

Jste přesvědčen, že podmínka „samostatného správního řízení“ v záležitostech výstavby, ukládaná orgány státní památkové péče v podmínkách závazných stanovisek, není v souladu se základními zásadami správního procesu (§ 2 až § 8 a § 149 správního řádu) a protože ukládání takové podmínky vytváří mimořádně nepřehledný a nejistý právní stav, žádáte mne, abych napomohl vyjasnění této skutečnosti a nastavení podmínek správné profesní i správní praxe tak, aby byl tento nepřehledný stav právních nejistot odstraněn.

Odpověď:

Úvodem je třeba konstatovat, že Vámi zmíněná praxe rozhodně není svévolí a jeden příklad, proč je tato praxe naprostou nezbytností, uvádíte výslovně. Jde o otázku restaurování kulturní památky nebo její části. Takovou částí pochopitelně může být i část stavby, přičemž restaurovaná část stavby nutně nemusí být pouze uvnitř stavby. Restaurování kulturní památky posouzené formou správního rozhodnutí je faktický případ, se kterým spojujete

případ, který je jednou z možných odpovědí na Vámi popsany problém. Restaurování se však může odehrát i přímo na vnějším plášti stavby (restaurování sousoší Géniů na budově Národního muzea nebo restaurování pláště Loretánské kaple Panny Marie v Rumburku). Zde je třeba jen dodat, že na tomto závěru nic nemění fakt, že např. celek rekonstrukce budovy Národního muzea podléhal regulaci podle stavebního práva.

Situací, na které orgány památkové péče reagují tímto posunem do dalšího řízení, je však více a netýkají se výlučně restaurování. Tím nejtypičtějším případem je situace, kdy žádost, potažmo projektová dokumentace v dílčích otázkách, které nejsou významné z hlediska povolení stavby a zejména jejího umístění, výslovně konstatují, že finální volba řešení bude učiněna následně typicky až po postavení lešení, rozebrání konstrukce atp. Ačkoli z hlediska stavebního práva a souladu zamýšlených prací jako celku jde o záležitosti marginální a neovlivňující závěr o umístění stavby nebo povolení stavby, mohou se tyto otázky velmi zásadně odrazit na autenticitě kulturní památky. Jako příklad monografie, která se touto problematikou zabývá zcela konkrétně, lze uvést publikaci Hrad Bečov - projekt konzervace a prezentace, Václav Girsá, Miloslav Hanzl, Dagmar Michoinová, Tomáš Wizovský, Praha 2009. V takovýchto případech orgány památkové péče řeší bílá místa, která z hlediska obecných požadavků aktuálního stavebního práva mohou zůstat neřešena či ponechána na vůli osoby, která vlastní práce provádí, avšak z hlediska zájmů státní památkové péče svůj význam nezřídka mají a sám žadatel či zpracovatel k potřebě řešení otázky orgány státní památkové péče výslovně navede. V tomto případě nejsou využitelná ani ustanovení stavebního zákona o výkonu dozoru či kontroly. Výkon dozorové pravomoci dotčeného orgánu je limitován tím, co jím bylo výslovně řešeno a stejně tak schvalování odchylek od schválené projektové dokumentace podle § 118 stavebního zákona předpokládá, že danou otázku taková projektová dokumentace řešila a neodsunula ji výslovně sama do další fáze, která už z hlediska stavebního práva řešena být nemusí, ale z hlediska památkové péče svůj význam mít může.

Lze souhlasit s tím, že řešení nesmí zakládat rozpory se schválenou projektovou dokumentací, nicméně i stavební zákon předpokládá po schválení této dokumentace vypracování dokumentace navazující, která již jako celek schvalovacímu procesu nepodléhá, je však nezbytná k tomu, aby vůbec bylo možné stavební dílo zadat. Jde o projektovou dokumentaci pro provádění stavby, jejíž náležitosti jsou upraveny v § 3 a zejména přílohou č. 13 vyhlášky č. 499/2006 Sb., kterou v dotaze č. 2 citujete. Jedná se o detailněji zpracovanou dokumentaci pro stavební povolení, která obsahuje technické řešení stavby. Specifikuje jednotlivé materiály, položkový rozpočet včetně výrobců a materiálů, technické detaily atd. Tato dokumentace také slouží jako podklad pro stavební dozor, který na jejím základě kontroluje kvalitu a správnost provedení stavebních prací. Dále je podkladem pro zadávací dokumentaci při výběru dodavatele stavby.

Je nesporné, že tato dokumentace má vyplnit zmíněná bílá místa. Stejně tak nesporný je odborný předpoklad, že tato dokumentace pro provádění stavby nesmí být v rozporu s dokumentací schválenou stavebním úřadem a odpovídající požadavkům dotčených orgánů.

Přesto však tato dokumentace nepředstavuje žádnou ze situací zmiňovanou Vámi a není zřejmé, proč by obdobný postup v řešení dílčí otázky, která je významná z hlediska památkové péče (zde je třeba připomenout, že např. o otázce restaurování nikterak nepochybujete) musel zakládat Vámi popisované situace v podobě vzniku rozporů atp.

Navíc nástroj v podobě správního rozhodnutí vždy žadateli nabízí záruku přezkoumatelnosti a práva se odvolat. Počet odvolání proti těmto rozhodnutím je naprosto mizivý a rozhodně nedokládá stav, který popisujete. Pokud by šlo o systémovou vadu, pak by Ministerstvo kultury a krajské úřady musely být zavaleny odvoláními proti takto problematickým rozhodnutím, případně podněty k jejich přezkumu v rámci přezkumného řízení. Realita však svědčí o něčem naprosto odlišném.

Lze však souhlasit s tím, že výše popsaný postup nesmí být nadužíván a vést k nedůvodné zátěži žadatelů. Zde je však třeba shromáždit konkrétní příklady tohoto nadužívání a doložit potřebu systémového řešení. Ministerstvo kultury nikterak nepochybňuje možnost excesů a lze konstatovat, že se s nimi výjimečně v minulosti i setkalo. Dle názoru Ministerstva kultury však šlo o individuální excesy a nikoli masovou, systémově pochybenou aplikaci zákona o státní památkové péči, jak bez jakýchkoli dat uvádíte. Současně je třeba konstatovat, že nástroj na řešení těchto excesů nadřízené dotčené orgány právě v důsledku provázání těchto postupů na stavební právo a na úpravu obsaženou s účinností od 1. 1. 2018 v § 4 odst. 9 až 11 stavebního zákona nemají. Skutečnost, že i toto je jednou ze zásadních slabin stávající úpravy na úseku stavebního práva dokládá jak podání ústavní stížnosti na předmětné ustanovení, sp. zn. Ústavního soudu ČR Pl. ÚS 22/17 (<https://www.usoud.cz/projednavane-plenarni-veci/pl-us-2217/>) tak fakt, že v materiálu Ministerstva pro místní rozvoj Rekodifikace veřejného stavebního práva, srpen 2018 ([http://www.mmr.cz/getmedia/d4cc64b7-8a88-4130-a3f9-e391c7bb2db0/Rekodifikace info vlada 30-8-2018 1.pdf.aspx?ext=.pdf](http://www.mmr.cz/getmedia/d4cc64b7-8a88-4130-a3f9-e391c7bb2db0/Rekodifikace%20info%20vlada%2030-8-2018%201.pdf.aspx?ext=.pdf)), který projednala vláda 4. 9. 2018, je potřeba vypuštění těchto ustanovení opět formou urychlené novely stavebního zákona rovněž zmíněna. Z mnoha ohledů tedy jde o problematiku, která vyžaduje širší rámec řešení a nezahrnuje pouze výsek činnosti orgánů památkové péče. Ministerstvo kultury se hodlá do tohoto řešení aktivně zapojit, není a ani nemůže být iniciátorem daného řešení, neboť tato role s ohledem na výše citované přísluší Ministerstvu pro místní rozvoj.

Ad 1.

Tato řízení se vedou podle zákona o státní památkové péči, vyhlášky č. 66/1988 Sb., která tento zákon provádí. Po procesní stránce se postupuje podle správního řádu, neboť výluka pro správní řád byla bez náhrady vypuštěna k 1. 7. 2008. Předmětem řízení jsou práce uvedené v § 14 odst. 1 nebo 2 zákona o státní památkové péči. Aby mohla být vedena správní řízení, musí platit předpoklad podle § 44a odst. 3 zákona o státní památkové péči, tj. okolnost, že stavební úřad není příslušný ve věci rozhodnout podle stavebního zákona.

Nad rámec podaného dotazu je třeba připomenout, že zákon o státní památkové péči má výluky z rozhodovací pravomoci konstruovány jiným způsobem, než jaký je popsán zejména v

§ 79 a § 103 stavebního zákona a tyto výluky se nepřekrývají. Například z hlediska zájmů památkové péče, které se uplatňují na nemovitostech v ochranných pásmech vymezených podle § 17 zákona o státní památkové péči, jsou v režimu volném i stavby vyžadující stavební povolení. Opačně pak mohou být předmětem závazného stanoviska práce na kulturní památce nebo v práci v památkové rezervaci či zóně, které jsou z hlediska stavebního práva v režimu volném.

Okruh účastníků je vymezen § 27 správního řádu, přičemž žadatele zákon v § 14 odst. 1 nebo 2 jednoznačně identifikuje. Skutečnost, že řízení podle § 14 zákona o státní památkové péči je řízením zahajovaným na žádost, dokládá už samotný fakt, že v odstavcích 1a 2 tohoto ustanovení je výslovně tento akt žádosti za použití slov „je povinen si vyžádat“ zmíněn, a že § 9 odst. 3 a § 10 odst. 2 vyhlášky č. 66/1988 Sb. dále popisují náležitosti této žádosti. Lze tedy uzavřít, že jde o typické řízení zahajované výlučně na žádost. V tomto případě není na rozdíl od postupů podle stavebního zákona za podání žádosti v této věci stanoven žádný správní poplatek.

Struktura památkové péče je třístupňová – obecní úřad obce s rozšířenou působností – krajský úřad – Ministerstvo kultury, jak vyplývá z § 26 a násl. zákona o státní památkové péči. Specifická situace je na území hlavního města Prahy a vyplývá přímo ze zákona o hlavním městě Praze a nikoli ze zákona o státní památkové péči. Zákon o státní památkové péči pojmenovává prvoinstanční orgán a dále ve spojení s § 26 a násl. zákona o státní památkové péči, zákona o obcích, zákona o krajích a zákona o hlavním městě Praze je určeno, kdo je odvolacím orgánem. Jde o řešení, které je shodné například se stavebním zákonem, který rovněž popisuje prvoinstanční stavební úřad, ale odvolací orgán již vyplývá z obecné struktury výkonu veřejné správy (viz § 13 a násl. stavebního zákona, kde je vymezen obecný stavební úřad, ale nikoli odvolací orgán).

Způsob podání odvolání upravuje obecně správní řád, který upravuje lhůtu, formu a správní orgán, ke kterému se odvolání podává. Jak bylo naznačeno výše, výlučka správního řádu byla na úseku památkové péče s účinností od 1. 7. 2008 komplexně zrušena. Současně je však třeba poznamenat, že od samotného počátku účinnosti zákona o státní památkové péči se výlučka nikdy nevztahovala na postupy podle § 14 zákona o státní památkové péči.

Z hlediska lhůt je třeba konstatovat, že dotaz ad 1. je výslovně směřován na případy, kdy nemá být ingerence stavebního zákona předpokládána. Za tohoto předpokladu je tak zřejmé, že pokud má být řešena otázka, která není předmětem stavebního práva, pak ani stavební zákon nestanoví lhůty pro postupy v takovýchto věcech. Jak předpokládáte, jsou tyto lhůty upraveny obecně ve správním řádu s přihlédnutím ke specifické vazbě obsažené v § 14 odst. 6 zákona o státní památkové péči.

Ad 2.

Jak je popsáno výše, mělo by se v souladu s odkazy uvedenými v projektové dokumentaci pro územní rozhodnutí nebo stavební povolení jednat o otázky, které sám stavebník (jeho projektant) tzv. vytkl před závorku, tj. o otázky, které mají být posouzeny a rozhodnuty až v navazujících fázích provádění prací nebo zpracování dokumentace pro provedení stavby. Je úkolem stavebního úřadu, popř. dotčených orgánů, pokud jim tyto otázky nebrání v posouzení jimi chráněného zájmu, aby jednoznačně vyjádřily, jaké řešení nepřekročí meze předpokladů, za kterých bude možné tyto práce provést. Lze jednoznačně souhlasit, že výsledkem tohoto posouzení ale i zpracování dokumentace pro provedení stavby nesmí být řešení vybočující z mezí schválené projektové dokumentace. Pokud by došlo k excesu v tvrzené podobě, například k řešení statické (konstrukční) bezpečnosti, technologických otázek provedení konkrétních stavebních prací a dalších souvisejících činností, požární bezpečnosti, bezpečnosti provozně uživatelské, je zde jak nástroj v podobě odvolání tak přezkumného řízení podle správního řádu.

Ad 3.

Základní odpovědí na tento dotaz je ustanovení § 9 odst. 4 vyhlášky č. 66/1988 Sb., které předpokládá, že v závazném stanovisku podle § 14 odst. 1 a 2 zákona o státní památkové péči orgán památkové péče mimo jiné stanoví základní podmínky zabezpečení dalšího zachování kulturní památky a její ochrany, zpracování dokumentace obnovy apod. Analogicky v případě restaurování lze odkázat na § 10 odst. 3 cit. vyhlášky.

Ad 4.

Viz výše odpověď na Ad 2.

K povaze závazného stanoviska je třeba konstatovat, že od přijetí stavebního zákona se dosud rozhodovací praxe k jeho formě neustálila ani na úrovni Nejvyššího správního soudu. Lze odkázat na jedné straně na rozsudky Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 As 75/2009 – 113 ze dne 23. 8. 2011, 8 As 8/2011 – 66 ze dne 30. 7. 2013 nebo sp. zn. 2 As 163/2016 - 27 ze dne 10. 5. 2017 a na druhé straně na rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 8 As 241/2017 ze dne 29. 1. 2018 (viz www.nssoud.cz). Je tak třeba souhlasit, že tyto otázky jsou pro aplikační praxi více než matoucí a že by bylo žádoucí dosáhnout jednotného závěru a názoru, ale opět jde o řešení, které je závislé zejména na řešení celkového zapojení dotčených orgánů do procesů dle stavebního práva a je třeba odkázat především na Ministerstvo pro místní rozvoj, které při tvorbě nového stavebního zákona hodlá zvolit zcela jinou formou zapojení dotčených orgánů. Takovému kroku by musela být přizpůsobena praxe všech dotčených orgánů, nejen orgánů památkové péče. Diskuze pouze na úseku památkové péče tedy může přinést zajímavé poznatky, ale primárně je třeba tyto poznatky směřovat na Ministerstvo pro místní rozvoj.

I na tomto místě je třeba připomenout, že v rámci kontrolních prohlídek stavby lze řešit pouze otázky vyplývající z projektové dokumentace nebo podmínek, které byly uloženy. Pokud však žadatel v určitých otázkách odkazuje na řešení dílčí otázky v budoucnu, pak ani výkonem

dohledové pravomoci nelze řešení těchto otázek realizovat a obdobné platí pro schvalování odchylek od projektové dokumentace, neboť v těchto případech o žádnou odchylku od schválené projektové dokumentace nejde. Byť jde rovněž o jistý nešvar soudobé stavební kultury, památková péče zde reaguje na stav, jehož těžiště spočívá ve snaze zjednodušovat požadavky na projektovou dokumentaci a odsouvání dílčích konstrukčních či výrazových řešení až do úrovně dokumentace pro provádění stavby, která obecně regulaci dle stavebního práva nepodléhá, která však musí závěry obsažené v projektové dokumentaci pro stavební povolení, pro územní rozhodnutí nebo závěry obsažené ve stavebním povolení, v územním rozhodnutí, společném povolení atp. plně respektovat. Opak pak v tomto případě může vyvolat postup podle § 118 nebo i § 129 stavebního zákona.

Závěrem je třeba konstatovat, že tato praxe našla svůj odraz i v novém, ještě neúčinném stavebním zákoně z roku 2021, který tuto problematiku upravuje výslovně v 197 odst. 2 stavebního zákona z roku 2021.

9) Kácení a následná výsadba v krajinné památkové zóně

Otázka:

Výkon památkové péče v krajinné památkové zóně vyhlášené na ochranu proti nežádoucímu rozvoji území, jehož významnou součástí je státní zařízení ručící za chov a udržení jedinečného plemene běloušů, a vytvoření podmínek pro uchování celistvosti zdejšího krajinného prostředí a jeho základních estetických kvalit včetně pohledových vazeb.

Odpověď:

Na Ministerstvo kultury, Památkovou inspekci, se obrátil Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v P. (dále jen „NPÚ ÚOP v P.“), s dotazem na výkon památkové péče v krajinné památkové zóně K. P., respektive spolupráce a koordinace s dalšími příslušnými orgány, do jejichž rozhodovací kompetence náleží povolování činností souvisejících s kácením a náhradní výsadbou dřevin. Dotaz zněl:

Jak může odborná organizace SPP zabránit postupné likvidaci kulturní památky - alejí v památkové zóně K. P. (rejstř.č. ÚSKP 1234), ale i v národní kulturní památky (rejst. č. ÚSKP 4567) - Hřebčín v K. n. L.. Správa a údržba silnic Pardubického kraje využívá § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody, kdy havarijní kácení dle této právní normy oznamuje až zpětně, a to jen orgánu ochrany přírody. K obnově pokácených dřevin nedochází formou náhradní výsadby ("kompenzační opatření" z pohledu ochrany přírody), což z našeho pohledu vede k nevratnému poškození kulturní hodnoty památky (statku světového dědictví: Krajina pro chov a výcvik koní v K. . L.), unikátní v celosvětovém kontextu.

V úvodu je nutné uvést, že podle platného právního řádu Ministerstvo kultury není oprávněno podávat závazný výklad právních předpisů, k tomu by byl v konkrétním případě oprávněn pouze soud. Níže prezentované názory Ministerstva kultury byly přijaty po projednání v rámci

úřadu. Ministerstvo kultury rovněž nemůže hodnotit konkrétní případy již i jen z toho důvodu, že nemá k dispozici spisový materiál v dané věci.

V opatření obecné povahy č. 1/2015 o prohlášení části krajinného celku – území K. P. za památkovou zónu, které nabylo účinnosti dne 16. prosince 2015, jsou v článku 2 odst. 1 uvedeny následující podmínky ochrany, které je nutné při jakékoliv činnosti v prostoru této památkové zóny respektovat:

„... K zajištění památkové ochrany památkové zóny a jejího prostředí, které se sídly, architektonickými soubory, jednotlivými památkovými objekty, strukturou pozemků, komunikacemi, vodními plochami, vodními toky, trvalými porosty, vykazují významné kulturní hodnoty, se stanovují tyto podmínky ochrany:

a) využití pozemků musí být v souladu s jejich historickým charakterem a kapacitními a technickými možnostmi,

b) veškeré úpravy veřejných prostranství, ploch, staveb a objektů v zastavěném území památkové zóny a veškeré zásahy v nezastavěném území památkové zóny nesmí poškodit předmět ochrany a musí směřovat k zachování kulturních hodnot památkové zóny vymezených v článku 1...“

Příčemž předmětem ochrany se dle článku 1 výše zmíněného opatření obecné povahy rozumí:

Předmětem ochrany v památkové zóně K. P. je kulturní krajina, která je unikátním příkladem formování a využívání krajiny odvíjející se od chovu koní, jejímiž kulturními hodnotami jsou areál národní kulturní památky Hřebčín K. n. L., kulturní památky a další historické architektonicky i technicky významné stavby, včetně historických systémů vodního hospodářství, historické půdorysné členění pozemkového fondu, prostorová skladba jednotlivých druhů pozemků, cesty a komunikační síť, systém alejí a vegetačních pásů, stromů ve skupinách i solitérních a jejich prostorová a proporční účinnost, vodní plochy a vodoteče včetně břehů a pobřežních porostů, historický půdorys sídel a jemu odpovídající hmotová a prostorová skladba, včetně výškové hladiny, pozice a rozsahu veřejných prostranství, architektonické dominanty, siluety sídel v blízkých i dálkových pohledech, vzájemné prostorové vztahy a archeologické dědictví.

Na úvod odpovědi je třeba upřesnit pojmy a také to, jaké rozhodovací oprávnění orgán památkové péče v případě kácení a náhradní výsadby dřevin má.

Orgán památkové péče má nejdříve zkontrolovat, zda je dána jeho rozhodovací pravomoc podle § 14 zákona o státní památkové péči. Je-li možné podřadit zamýšlené práce nebo činnost pod pojem obnova kulturní památky v § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči, nebo pod výčet prací podle § 14 odst. 2 téhož zákona, pak bude postupovat podle jednoho z těchto ustanovení. V případě, že nebude možné podřadit předmět řízení pod § 14 zákona o státní památkové péči a ve věci, kdy mohou být dotčeny zájmy státní památkové péče na

ochraně nebo zachování kulturních památek nebo památkových rezervací a památkových zón a na jejich vhodném využití, bude rozhodovat jiný správní orgán, pak orgán památkové péče vydává závazné stanovisko dle § 11 odst. 3 zákona o státní památkové péči.

Rozdílný rozsah oprávnění orgánu památkové péče vyplývá ze skutečnosti, zda se jedná o:

- **kulturní památku (národní kulturní památku)**
- **památkovou zónu**

K provedení úpravy (kácení) dřevin na **nemovitě kulturní památce** je vlastník povinen vyžádat si **podle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči**, závazné stanovisko. Úpravu (kácení) dřevin na pozemku, který je kulturní památkou, lze podřadit pod pojem obnova kulturní památky. § 14 odst. 1 zákona o státní památkové péči pak předpokládá, že vlastník kulturní památky je povinen si vyžádat závazné stanovisko mimo jiné k udržovacím pracím na kulturní památce. Vedle výsadby a kácení bude do pojmu údržba kulturní památky spadat rovněž zdravotní prořez stromu, který je součástí zámeckého parku chráněného jako kulturní památka.

Obsah pojmu údržba kulturní památky je tak třeba odvozovat od charakteru každé jednotlivé kulturní památky. Je-li kulturní památkou pozemek, který má jako kulturní památka vlastnosti parku se vzrostlými stromy, úpravy trvalých porostů a popřípadě jejich kácení, pokud například svým stavem ohrožují život či zdraví osob nebo zvířat, nelze hodnotit jinak než jako udržovací práce na dané kulturní památce, jejíž základní kulturně historickou vlastností je výskyt trvalých porostů a potřeba jejich ošetření popř. kácení, je-li to z důvodů zdravotních nebo z jiných zájmů státní památkové péče nutné (např. vykácení kompozičně nevhodných náletových dřevin), aby si takový statek zachoval své kulturně historické vlastnosti (tj. vlastnost být parkem, který reguluje člověk).

V případě, že vlastník **kulturní památky** neplní povinnosti uvedené v § 9 zákona o státní památkové péči, vydá obecní úřad obce s rozšířenou působností dle **ust. § 10 odst. 1 zákona o státní památkové péči po vyjádření odborné organizace státní památkové péče rozhodnutí o opatřeních, která je povinen vlastník kulturní památky učinit, a zároveň určí lhůtu, v níž je vlastník kulturní památky povinen tato opatření vykonat. Jde-li o národní kulturní památku, vydá toto rozhodnutí po vyjádření odborné organizace státní památkové péče krajský úřad v souladu s podmínkami, které pro zabezpečení ochrany národní kulturní památky stanovila vláda České republiky.**

V případě činnosti fyzické či právnické osoby způsobující nepříznivou změnu stavu **kulturní památky** nebo ohrožující její zachování určí dle **ust. § 11 odst. 2 zákona o státní památkové péči** obecní úřad obce s rozšířenou působností, a jde-li o národní kulturní památku, krajský úřad, podmínky pro další výkon takové činnosti nebo výkon činnosti zakáže.

Obě ustanovení se však týkají kulturních památek (národních kulturních památek).

Povinnost (pro vlastníka, správce, uživatele) vyžádat si závazné stanovisko orgánu státní

památkové péče ke kácení a výsadbě dřevin dále platí **u nemovitostí, které nejsou kulturními památkami, ale nacházejí se v památkových rezervacích a zónách.**

V tomto případě se jedná o kácení a náhradní výsadbu v krajinné památkové zóně, prohlášené opatřením obecné povahy č. 1/2015 o prohlášení části krajinného celku – území K. P..

V ustanovení § 6a odst. 1 zákona o státní památkové péči je zavedena legislativní zkratka „úprava dřevin“. Podle tohoto ustanovení se úpravou dřevin rozumí „**výsadba a kácení dřevin na veřejných prostranstvích**“.

Legislativní zkratka „úprava dřevin“ (a tedy i povinnosti vyplývající ze zákona o státní památkové péči), pod kterou kácení dřevin spadá, se vztahuje pouze k veřejným prostranstvím, nevztahuje se však například na výsadbu a kácení dřevin v soukromých zahradách, ve dvorech zemědělských usedlostí či na jiných pozemcích, které nejsou veřejným prostranstvím podle zákona o obcích.

Pojem „veřejné prostranství“ je definován v § 34 zákona o obcích. *Veřejnými prostranstvímí jsou všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.*

V § 7 odst. 2 vyhlášky č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území, se dále uvádí: *Plochy veřejných prostranství zahrnují zpravidla stávající a navrhované pozemky jednotlivých druhů veřejných prostranství a další pozemky související dopravní a technické infrastruktury a občanského vybavení, sloučitelné s účelem veřejného prostranství.*

Pokud je pozemek s alejí jen součástí krajinné památkové zóny, ale nachází se mimo zastavěné i zastavitelné území obce, nejedná se o veřejné prostranství a není tím dána rozhodovací pravomoc orgánu památkové péče k úpravě dřevin (výsadbě a kácení). Stavební zákon definuje v § 2 odst. 1 písm. e) **nezastavitelným pozemkem** pozemek, jenž nelze zastavět na území obce, která nemá vydaný územní plán, a to

1. *pozemek veřejné zeleně a parku sloužící obecnému užívání;*

2. *v intravilánu lesní pozemek nebo soubor sousedících lesních pozemků o výměře větší než 0,5 ha a v písm. f) nezastavěným územím pozemky nezahrnuté do zastavěného území nebo do zastavitelné plochy.* <http://www.uur.cz/images/8-stanoviska-a-metodiky/04-Vymezeni-zastaveneho-uzemi.pdf>

V takovém případě není dána rozhodovací pravomoc orgánu památkové péče regulovat úpravu dřevin v aleji, která se nenachází na pozemku, který je veřejným prostranstvím. Nelze ze strany orgánu památkové péče nařídit náhradní výsadbu, neboť ta v zákoně o státní památkové péči nemá právní oporu. Dnešní zákon o státní památkové péči ve vztahu k památkovým rezervacím nebo památkovým zónám nemá nástroj jako je ve vztahu ke kulturním památkám nápravné opatření dle § 10 odst. 1 zákona o státní památkové péči nebo

omezení případně zákaz škodlivé ohrožující činnosti dle § 11 odst. 2 zákona o státní památkové péči.

Všechny dřeviny (stromy, keře, dřevité liány) rostoucí mimo pozemky určené k plnění funkcí lesa jsou podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále je zákon), chráněny před poškozováním a ničením (§ 7 zákona) bez ohledu na jejich druh a původ. Poškozováním dřevin je míněn zásah, který způsobí podstatné a trvalé snížení jejich ekologických a estetických funkcí nebo bezprostředně či následně vede k jejich odumření.

Péče o dřeviny je povinností vlastníků, přičemž vlastníkem dřeviny je vlastník pozemku, na kterém dřevina roste.

Obecně je ke kácení dřevin třeba povolení obecního úřadu (§ 8 odst. 1 a § 76 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny) vydávaného formou rozhodnutí. Zákon však také stanovuje výjimky, kdy povolení není třeba (§ 8 odst. 2, 3 a 4 zákona). Ministerstvo životního prostředí v souladu se zmocněním § 8 odst. 3 vyhláškou č.189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení, ve znění vyhlášky č. 86/2019 Sb., stanoví velikost, případně jinou charakteristiku dřevin, pro jejichž kácení není povolení třeba.

Kácení dřevin nelze podle zákona o ochraně přírody a krajiny, v platném znění nařídit, výjimku však představují případy nakažení dřevin epidemickými chorobami.

Z hlediska ochrany životního prostředí je tedy problematika kácení a náhradní výsadby řešena zejména v **§ 8 zákona o ochraně přírody a krajiny**, v platném znění:

(1) Ke kácení dřevin je nezbytné povolení orgánu ochrany přírody, není-li dále stanoveno jinak. Povolení lze vydat ze závažných důvodů po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin. Povolení ke kácení dřevin na silničních pozemcích může orgán ochrany přírody vydat jen po dohodě se silničním správním úřadem.

(2) Povolení není třeba ke kácení dřevin z důvodů pěstebních, tj. za účelem obnovy porostů nebo při provádění výchovné probírky porostů, při údržbě břehových porostů prováděné při správě vodních toků, k odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení elektrizační a plynárenské soustavy prováděném při provozování těchto soustav, k odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení pro rozvod tepelné energie prováděném při provozování těchto zařízení, k odstraňování dřevin za účelem zajištění provozuschopnosti železniční dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy na této dráze a z důvodů zdravotních, není-li v tomto zákoně stanoveno jinak. Kácení z těchto důvodů musí být oznámeno písemně nejméně 15 dnů předem orgánu ochrany přírody, který je může pozastavit, omezit nebo zakázat, pokud odporuje požadavkům na ochranu dřevin; v případě odstraňování dřevin za účelem zajištění provozuschopnosti železniční dráhy nebo zajištění plynulé a bezpečné drážní dopravy na této dráze tak může učinit jen na základě závazného stanoviska drážního správního úřadu.

(3) Povolení není třeba ke kácení dřevin se stanovenou velikostí, popřípadě jinou charakteristikou. Tuto velikost, popřípadě jinou charakteristiku stanoví Ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem. (viz § 3 vyhlášky č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení ve znění vyhlášky č. 222/2014 Sb.)

(4) *Povolení není třeba ke kácení dřevin, je-li jejich stavem zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu. Ten kdo za těchto podmínek provede kácení, oznámí je orgánu ochrany přírody do 15 dnů od provedení kácení.*

(5) *Ministerstvo životního prostředí stanoví prováděcím právním předpisem nedovolené zásahy do dřevin, které jsou v rozporu s požadavky na jejich ochranu, náležitosti žádosti o povolení kácení dřevin rostoucích mimo les, náležitosti oznámení o kácení dřevin a období, ve kterém se kácení dřevin zpravidla provádí.*

(6) *Ke kácení dřevin pro účely stavebního záměru povolovaného v územním řízení, v územním řízení s posouzením vlivů na životní prostředí, ve společném územním a stavebním řízení nebo společném územním a stavebním řízení s posouzením vlivů na životní prostředí je nezbytné závazné stanovisko orgánu ochrany přírody. Toto závazné stanovisko vydává orgán ochrany přírody příslušný k povolení kácení dřevin. Povolení kácení dřevin, včetně uložení přiměřené náhradní výsadby, je-li v závazném stanovisku orgánu ochrany přírody stanovena, vydává stavební úřad a je součástí výrokové části rozhodnutí v územním řízení, v územním řízení s posouzením vlivů na životní prostředí, ve společném územním a stavebním řízení nebo společném územním a stavebním řízení s posouzením vlivů na životní prostředí. Odstavce 1 až 5 a § 9 se použijí pro kácení dřevin pro účely stavebního záměru povolovaného v řízeních podle věty první obdobně.*

Podle § 9 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny orgán ochrany přírody může ve svém rozhodnutí o povolení kácení dřevin uložit žadateli přiměřenou náhradní výsadbu ke kompenzaci ekologické újmy vzniklé pokácením dřevin.

S ohledem na skutečnost, že dosud nebyl přijat předpis, který by ve smyslu § 9 odst. 3 zákona o ochraně přírody a krajiny upravoval výši odvodů, podmínky pro jejich ukládání i případné prominutí, je požadavek uvedený v odstavci 1 tohoto paragrafu obligatorní podmínkou, což vede orgány památkové péče v případě posuzování kácení současně k tomu, aby se z hlediska památkové péče zabývaly i otázkou náhradní výsadby.

Rozhodovat o kácení a náhradní výsadbě budou na památkově chráněných objektech zpravidla:

Orgán památkové péče, který sleduje zachování historické autentičnosti – vydá rozhodnutí či závazné stanovisko (z hlediska určení formy výsledného aktu je rozhodující vazba na stavební právo).

Orgán ochrany přírody, který sleduje možnou ekologickou újmu – vydá povolení ke kácení, tj. rozhodnutí či závazné stanovisko (z hlediska určení formy výsledného aktu je opět rozhodující vazba na stavební právo).

Jak orgán památkové péče, tak orgán ochrany přírody mohou věc posoudit závazným stanoviskem podle § 149 správního řádu, zde je ovšem předpokladem, že půjde o kácení, které souvisí se stavbou regulovanou postupem podle stavebního zákona. Jinak oba orgány budou vydávat samostatné rozhodnutí. Ustanovení § 44a odst. 3 zákona o státní památkové péči umožňuje, aby závazné stanovisko orgánu památkové péče mělo formu podle § 149 správního řádu pouze ve vazbě na postupy podle stavebního zákona, jinak jde o správní rozhodnutí.

Níže uvedené varianty jsou popsány ve vztahu k záměrům, které nelze spojit s postupem podle stavebního zákona.

A. Budou-li potřeba obě. Pak oba orgány vydají samostatná rozhodnutí z hlediska jimi hájených zájmů. Prostor pro vzájemnou koordinaci mezi orgánem státní památkové péče a orgánem ochrany přírody § 14 odst. 1 a 2 zákona o státní památkové péči ve vazbě na § 44a odst. 3 téhož zákona není dán. Žadatel musí mít dvě kladná rozhodnutí od obou orgánů, aby mohl kácet, případně řešit náhradní výsadbu.

B. Bude-li třeba jen závazné stanovisko orgánu památkové péče a nebude třeba povolení ke kácení atp. orgánu ochrany přírody. Pak orgán památkové péče vydá své závazné stanovisko samostatným rozhodnutím. Orgánu ochrany přírody bude toto závazné stanovisko o povolení kácení (ze strany OPP) oznámeno písemně nejméně 15 dnů předem. Orgán ochrany přírody může takové kácení atp. pozastavit, omezit nebo zakázat, pokud odporuje požadavkům na ochranu dřevin.

C. Bude-li třeba jen povolení ke kácení atp. orgánu ochrany přírody a nebude třeba závazné stanovisko orgánu památkové péče. Pak orgán ochrany přírody vydá své povolení samostatným rozhodnutím. Orgánu památkové péče není třeba toto povolení kácení oznamovat.

Ve všech případech je třeba, aby správní orgány při souběžně běžících řízeních v duchu ustanovení § 2 odst. 4 správního řádu („**Správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem**“) měly jimi chráněné veřejné zájmy vyvážit, a najít řešení, které by bylo v souladu se všemi chráněnými zájmy, ale prostor pro koordinaci těchto postupů zatím předpisy na úseku ochrany přírody a státní památkové péči např. za využití závazného stanoviska, které by podmiňovalo postup druhého orgánu, nedávají. Na okraj je třeba uvést, že i s touto vazbou počítal v roce 2017 zamítnutý zákon o ochraně památkového fondu.

V případě kácení a náhradní výsadby v památkové zóně K. P. *Správa a údržba silnic P. kraje využívá § 8 odst. 4 zákona o ochraně přírody, kdy havarijní kácení dle této právní normy oznamuje až zpětně, a to jen orgánu ochrany přírody, by bylo možné. K obnově pokácených dřevin nedochází formou náhradní výsadby.*

Národní památkový ústav je podle opatření obecné povahy č. 1/2015 nepřímým dotčeným subjektem, který zajišťuje podporu státní správy v oblasti ochrany zájmů památkové péče.

Dle článku 2 Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví jsou za "*přírodní dědictví*" považovány: *přírodní jevy tvořené fyzickými a biologickými útvary nebo skupinami*

takovýchto útvarů, jež mají výjimečnou světovou hodnotu z estetického či vědeckého hlediska; geologické a fyziografické útvary a přesně vymezené oblasti, které tvoří místo přirozeného výskytu ohrožených druhů zvířat a rostlin výjimečné světové hodnoty z hlediska vědy či péče o zachování přírody; přírodní lokality, či přesně vymezené přírodní oblasti světové hodnoty z hlediska vědy, péče o zachování přírody nebo přírodní krásy.

Krajinná památková zóna K. P. prohlášená opatřením obecné povahy č. 1/2015 ze dne 1.12.2015 pojem přírodní dědictví naplňuje.

Dále pak čl. 4 Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví uvádí: *Každý smluvní stát uznává, že v první řadě je jeho povinností zabezpečit označení, ochranu, zachování, prezentování a předávání budoucím generacím kulturního a přírodního dědictví uvedeného v čl. 1 a 2 a nacházejícího se na jeho území. Za tímto účelem učiní vše při maximálním využití svých vlastních zdrojů, a tam, kde je to vhodné, spolu s mezinárodní pomocí a spoluprací, zejména finanční, uměleckou, vědeckou a technickou, jakou bude moci obdržet*

<https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/umluva-o-ochrane-svetoveho-kulturniho-a-prirodniho-dedictvi-unesco.pdf>

Areál hřebčína K., který je součástí K. P., byl také v roce 2016 zařazen na seznam **Evropsky významných lokalit**:

*Na seznam se dostal i areál hřebčína K. n. L., **v jehož alejích a stromových porostech se lze setkat se silně ohroženými druhy brouků**, jako jsou páchník hnědý či lesák rumělkový. Právě sladění ochrany přírody a památkové ochrany areálu hřebčína K. n. L. bylo velkým tématem v rámci projednávání doplnění lokalit na seznam EVL a nakonec se podařilo najít mezi zainteresovanými resorty životního prostředí, zemědělství i kultury shodu.*

https://www.mzp.cz/cz/news_160318_EVL_rozsireni

Ochrana kulturně historických a přírodních hodnot v rozsahu územní a obsahové integrity a udržitelného rozvoje území je také navržena v Management Planu, který v roce 2010 zpracoval a v roce 2012 aktualizoval ateliér New Visit s. r. o.

https://www.nhkladruby.cz/media/cache/file/f8/UNESCO_MP.pdf

Z hlediska památkové péče z výše uvedeného vyplývá, že v případě prací spočívajících v kácení a nové výsadbě dřevin, které se nacházejí mimo veřejná prostranství v krajinné památkové zóně (tj. nejsou kulturní nebo národní kulturní památkou) není dána rozhodovací pravomoc orgánu památkové péče podle § 14 odst. 2 zákona o státní památkové péči. V případě, že bude ve věci kácení a výsadby rozhodovat jiný správní orgán, je jeho povinností v souladu s § 11 odst. 3 zákona o státní památkové péči rozhodnout jen na základě závazného stanoviska orgánu památkové péče zde obecního úřadu obce s rozšířenou působností města P., protože je v tomto případě dotčen veřejný zájem na ochraně a zachování památkové zóny a na jejím vhodném využití.

V případě, že správním orgánem bylo vydáno rozhodnutí bez závazného stanoviska orgánu památkové péče dle § 11 odst. 3 zákona o státní památkové péče, je vhodné, aby typicky odborná organizace státní památkové péče podala k nadřízenému správnímu orgánu, zde odvolací orgán ochrany životního prostředí, kterým je krajský úřad, podnět k provedení přezkumného řízení.

Odkazy

1. Památková péče a ochrana zeleně -
https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/seminar_kaceni_fin-5230.docx
2. Porada Ministerstva kultury s pracovníky krajských úřadů a MHMP konaná dne 25. října 2016:
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjCvdqr58_iAhXnWxUIHQnUARyQFjAAegQIBBAC&url=https%3A%2F%2Fwww.mkcr.cz%2Fdoc%2Fcms_library%2Fseminar_kaceni_fin-5230.docx&usg=AOvVaw03FD8gZdeuvEpZwdta2vUI
3. obdobné výkladové stanovisko MK k výkonu památkové péče v krajinné památkové zóně vyhlášené pro ochranu dokladů hornické činnosti
[2016_072514](#)
4. Článek Mgr. et Mgr. Martina Tomašíka na www.epravo.cz:
<https://www.epravo.cz/top/clanky/otazka-kaceni-drevin-na-kulturni-pamatce-107252.html>

10) Územní plán, stanovisko, zájmy státní památkové péče

Otázky:

a) Máme prosbu ohledně pořizování ÚP obce Tř.

Máme podnět na zrušení stanoviska orgánu PP k ÚP obce Tř. Podatel se domnívá se, že KÚ jako nadřízený dotčený orgán může stanovisko prvoinstančního orgánu památkové péče zrušit.

V návaznosti na tyto skutečnosti navrhuje, aby krajský úřad podle § 126 zákona č. 128/2000 Sb. zrušil stanovisko orgánu státní památkové péče, které je součástí souboru stanovisek č.j. (...), a to z důvodu výše popsaných vad.

Prověřovali jsme u nás na odboru úp i na odboru živ. prostředí naši dotčenost. Kolegové nám sdělili, že se jedná o klasický rozpor mezi pořizovatelem úp a dotčeným orgánem pp – oba jsou součástí jednoho městského úřadu a spor je v kompetenci řešení tajemníka jejich MÚ.

S paní starostkou (i vlastníkem nemovitosti – zámku, který se obává nové zástavby rd) jsme už aktivně komunikovali, ale nyní musíme zaslat paní starostce dopis s vysvětlením patřičných paragrafů o dotčenosti.

Domnívám se, možná laicky, že zákon o obcích se přeci nevztahuje na pořizování úpd, ale to je možná vyšší právníčina a tak se obracíme s prosbou o radu, na co se v odpovědi paní starostce máme odvolat.

b) Děkuji za informace ohledně možnosti zrušení stanoviska památkářů ve věci změna ÚP č. 2, T. u D. – zahuštění zástavby na pozemku bezprostředně vedle památky. Pro Vaši představu posílám vizualizace možné zástavby. Podotýkám, že vizualizace znázorňuje ještě umírněnější zástavbu, než by ve skutečnosti, pokud by změna prošla, mohla být.

Odpověď:

část a)

A) Věcná stránka

Z hlediska věcného poukazuje toto stanovisko na jeden ze základních principů územního plánování (citováno z aktualizované a zatím nezveřejněné verze Praktického komentáře k zákonu o státní památkové péči) -

Podle § 18 odst. 3 stavebního zákona je totiž cílem činnosti orgánů územního plánování mj. koordinovat veřejné i soukromé záměry změn v území, výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území a konkretizovat ochranu veřejných zájmů vyplývajících ze zvláštních právních předpisů (tj. včetně zákona o státní památkové péči). Ustanovení § 18 odst. 4 stavebního zákona konstatuje, že územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, a to včetně urbanistického, architektonického a archeologického

dědictví. Podle § 19 odst. 1 písm. d) stavebního zákona je pak úkolem územního plánování také stanovovat urbanistické, architektonické a estetické požadavky na využívání a prostorové uspořádání území a na jeho změny, zejména na umístění, uspořádání a řešení staveb, a podle písm. m) téhož ustanovení vytvářet podmínky pro ochranu území podle zvláštních právních předpisů před negativními vlivy záměrů na území, přičemž toto ustanovení přímo odkazuje na zákon o státní památkové péči. Tento fakt pak vedl opakovaně správní soudy k tomu, že potvrdily důvodnost regulace předpokládané zejména územním plánem, která byla přijata z důvodů ochrany kulturního dědictví v širších vztazích než těch, které by byly dovoditelné z ploch, které byly bezprostředně chráněny na základě zákona o státní památkové péči. Typickým příkladem bylo potvrzení důvodnosti např. omezení a i zákazu stavební činnosti na pozemcích omezení pozemků v okolí kulturní památky z důvodů respektování hodnot této kulturní památky, aniž by kolem kulturní památky bylo vymezeno ochranné pásmo podle § 17 zák. o st. památkové péči. V této souvislosti je vhodné zmínit zejména rozsudky Nejvyššího správního soudu čj. 10 As 100/2018 - 48 ze dne 9. 7. 2020 a čj. 1 As 317/2019 - 46 ze dne 7. 11. 2019 nebo rovněž rozsudek Krajského soudu v Brně čj. 65 A 5/2017 - 186 ze dne 11. 11. 2020.

Dva výše uvedené rozsudky uvádím ve výtahu níže:

1. Ve svém rozsudku **č.j. 1 As 317/2019 - 46 ze dne 7. 11. 2019 (Milotice) se Nejvyšší správní soud** zabýval vymezením nezastavěného území v okolí kulturní památky v územním plánu, a to jako nástrojem ochrany této kulturní památky. Byť v tomto případě šlo o svým způsobem jednodušší situaci při stanovení tohoto omezení, a to s ohledem na dosavadní míru omezení na dotčeném pozemku, jde o celkem *zajímavý* příklad, kdy se podařilo prosadit ochranu širších vztahů kolem kulturní památky, aniž by bylo třeba navíc vymezovat ochranné pásmo podle zákona o státní památkové péči:

vybrané části judikátu:

„Krajský soud na několika místech napadeného rozsudku zdůraznil, že obec při přípravě územního plánu vážila zájmy soukromých vlastníků na výstavbě v území a veřejný zájem na ochraně zámeckého areálu, který byl po konzultaci s orgány státní památkové péče upřednostněn. Obec ve shodě s odborným stanoviskem Národního památkového ústavu, přistoupila k důkladnější ochraně hodnot zámku (osové průhledy, fortifikace, historický areál zámku). Oproti předchozímu územnímu plánu proto v napadeném opatření obecné povahy vymezila nezastavitelné území v okolí zámeckého areálu a ochranné území hodnot zámeckého areálu. Odůvodnění napadeného opatření obecné povahy shledal krajský soud přesvědčivým a přijatou regulaci ve vztahu k zásahu do práv stěžovatelky shledal přiměřenou.

Vymezením nezastavitelného území v okolí zámeckého areálu bylo oproti původnímu stavu do práv stěžovatelky do jisté míry zasaženo. Ve vztahu k veřejnému zájmu na ochraně hodnot spojených s národní kulturní památkou se však jedná o omezení přiměřené, neboť okruh staveb, které bylo možné na pozemcích stěžovatelky umístit, byl i dříve značně omezený. Jak upozornil krajský soud, pozemky stěžovatelky byly i předchozím územním plánem zahrnuty do přírodních ploch v nezastavěném území obce. V nezastavěném území je přitom možné toliko v

souladu s jeho charakterem umisťovat stavby, zařízení, a jiná opatření pouze pro zemědělství, lesnictví, vodní hospodářství, těžbu nerostů, pro ochranu přírody a krajiny, pro veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, přípojky a účelové komunikace, pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof a pro odstraňování jejich důsledků, a dále taková technická opatření a stavby, které zlepší podmínky jeho využití pro účely rekreace a cestovního ruchu (§ 18 odst. 5 stavebního zákona). *I pokud by tedy obec v napadeném opatření obecné povahy nezastavitelné území v okolí zámeckého areálu nevymezila, stěžovatelka by požadovanému využití pozemků (zastavení rodinným domem) nebyla o nic blíže. Subjektivní právo na to, aby bylo novým územním plánem změněno dosavadní funkční využití pozemku požadovaným způsobem, přitom stěžovatelce nesvědčí.“*

2. Možnost ochrany okolí kulturní památky v rámci územního plánování, ač kolem kulturní památky není vymezeno ochranné pásmo - **rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 10 As 100/2018 - 48 ze dne 9. 7. 2020 (Kurovice)**

vybrané části judikátu:

... není pochyb o tom, že navrhovatelé jsou jako vlastníci pozemků dotčených změnou územního plánu k podání návrhu aktivně legitimováni a byli oprávněni k podání námitek. To ovšem neznamená, že jejich námitkám muselo být vyhověno.

Co se týče otázky proporcionality zásahu, je vhodné uvést, že podle ustálené judikatury NSS je územní plán v souladu se zásadou subsidiarity a minimalizace zásahu, pokud kumulativně splňuje následující podmínky: a) zásah má ústavně legitimní a o zákonné cíle opřený důvod, b) zásah je činěn v nezbytně nutné míře, c) zásah je činěn nejšetrnějším ze způsobů vedoucích ještě rozumně k zamýšlenému cíli, d) zásah je činěn nediskriminačním způsobem a e) zásah je činěn s vyloučením libovůle.

... dospěl NSS na základě uvedených východisek k závěru, že se stěžovatelka s námitkami navrhovatelů vypořádala přezkoumatelným způsobem. Stěžovatelka v odůvodnění rozhodnutí o námitkách navrhovatelů identifikovala veřejný zájem stojící proti zájmům navrhovatelů a vysvětlila, proč není možné, aby tento veřejný zájem upozadila. Stěžovatelka zdůraznila, že ochrana tvrze nespočívá pouze v ochraně jí samotné, ale v ochraně jejího širšího kontextu k okolní zástavbě, obrazu okolní krajiny a zachování dálkových pohledů, které vzhledem k okolnímu rovinatému terénu nabývají důležitosti. Ve svých závěrech vycházela především z odborných podkladů a stanovisek orgánů státní památkové péče. Byla rovněž splněna povinnost předložit dotčenému orgánu státní památkové péče námitky navrhovatelů k zaujetí stanoviska.

... výraz „zejména dálkových pohledů“ navrhovatelé i krajský soud do značné míry vytrhávají z kontextu odůvodnění rozhodnutí o námitkách. Z jejich obsahu je však zřejmé, že dálkové pohledy sice byly otázkou významnou, ale nejednalo se o jediný (ani nejdůležitější) důvod provedených úprav. Mezi další hodnocená kritéria náležel rovněž požadavek na nenarušení

historicky cenné městské i venkovské urbanistické struktury a architektonické dominanty nevhodnou zástavbou, jakož i vyloučení nekoncepčních forem využívání zastavitelného území (blíže viz cíle Zásad územního rozvoje Zlínského kraje). Požadavek na ochranu areálu tvrze a jeho blízkého okolí (nikoli tedy jen objektu tvrze) byl prioritním požadavkem nejen dotčených orgánů státní památkové péče, ale rovněž stěžovatelky.

K vyvážení zájmů navrhovatelů (resp. ....) by měla být podle rozhodnutí o námitkách zajištěna dostatečná kapacita ploch v severní části výrobního areálu společnosti .....

V této souvislosti NSS v obecné rovině konstatuje, že ostatně ani navrhovatelé žádnou jinou konkrétní a reálnou variantu nenabídlí. Samozřejmě kromě té, která by vyhovovala v podstatě výlučně jim a jejich podnikatelským záměrům. NSS přitom zdůrazňuje, že toto konstatování není míněno ve vztahu k navrhovatelům negativně, neboť navrhovatelé hájí výsledky svého mnohaletého úsilí, které jsou v projednávané věci nepochybně dotčeny.

... rozhodnutí o námitkách je do značné míry opřeno o stanoviska dotčených orgánů státní památkové péče.

K povaze stanovisek orgánů státní památkové péče NSS uvádí, že podle § 4 odst. 2 písm. b) stavebního zákona vydávají dotčené orgány stanoviska, která nejsou samostatnými rozhodnutími ve správním řízení, a jejichž obsah je závazný pro politiku územního rozvoje a pro opatření obecné povahy podle stavebního zákona. ... Pokud je totiž stanovisko závazným podkladem pro územní plán, nemůže se od něho zastupitelstvo při tvorbě územního plánu odchýlit a územní plán vydat v rozporu s tímto stanoviskem (srov. rozsudek NSS ze dne 7. 1. 2009, čj. 2 Ao 2/2008-62).

... pokud by nebyla respektována stanoviska dotčených orgánů (v projednávané věci orgánů státní památkové péče), mohlo by se jednat o důvod zrušení územního plánu (srov. rozsudek NSS ze dne 7. 1. 2009, čj. 2 Ao 2/2008-62). NSS k tomu dále jen na okraj podotýká, že správní orgány jsou též povinny respektovat obsah rozhodnutí o prohlášení stavby za nemovitou kulturní památku.

S ohledem na výše uvedené tedy bez dalšího nemůže obstát závěr krajského soudu o jednostrannosti stanovisek orgánů státní památkové péče. Krajský soud totiž ve svých úvahách pominul závaznou povahu těchto stanovisek k návrhu územního plánu, z nichž vychází rovněž stanoviska k námitkám navrhovatelů.

... krajský soud v této souvislosti dovedl, že orgány státní památkové péče disponují v režimu zákona o státní památkové péči nástrojem, kterým lze regulovat využití území ve vztahu k ochraně tvrze, tj. možností zřízení ochranného pásma za současného přiznání náhrady za omezení vlastnického práva.

Posledně citovaná úvaha krajského soudu s ohledem na postavení a úlohu dotčených orgánů státní památkové péče (...) je do značné míry rozporuplná.

Krajský soud opomíjí rozdíly mezi ochranným pásmem a územním plánem. Jedná se o dva odlišné instituty sledující rozdílné cíle, které se ovšem mohou v některých ohledech „překrývat“.

Ochranné pásmo je územně přesně vymezeno.

Oproti tomu cílem územního plánování je vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, ... (§ 18 odst. 1 stavebního zákona). Územní plánování zajišťuje předpoklady pro udržitelný rozvoj území soustavným a komplexním řešením účelného využití a prostorového uspořádání území s cílem dosažení obecně prospěšného souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území (§ 18 odst. 2 stavebního zákona). Územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví (18 odst. 4 stavebního zákona).

Již z citace výše uvedených zákonných ustanovení je zjevné, že krajský soud nerozlišil, resp. „smísil“, dva různé pojmy - ochranné pásmo a územní plán. NSS souhlasí se stěžovatelkou, že smysl a účel ochranného pásma je jiný než smysl a účel územního plánu; každý z těchto institutů chrání jiný veřejný zájem.

Pořizovatele návrhu územního plánu přitom nelze „nutit“ k podání podnětu ke zřízení ochranného pásma. Právě to ovšem krajský soud v podstatě učinil.

Podle § 25 stavebního zákona je územní studie jedním z územně plánovacích podkladů a slouží pro pořizování územně plánovací dokumentace, jejích změn a pro rozhodování v území. Jedná se o neformální a nezávazný odborný podklad určený k ověření požadavků na ochranu hodnot území, k navržení, prověření a posouzení záměrů na změny v jeho využití, variant vybraných problémů a úprav nebo rozvoje některých funkčních systémů v území.

NSS však podotýká, že za situace, v níž by např. bylo dovozeno, že se jiné variantní řešení nenabízí, lze jen stěží předpokládat nezbytnost vypracování územní studie. Nadto nelze přehlédnout, že územní studie má zpravidla svůj význam v případech pořizování územně plánovací dokumentace většího celku, ale v projednávané věci se v podstatě jedná o „sousedský spor“ - o vztah a využití bezprostředně sousedících nemovitostí (pozemků navrhovatelů a nemovitostí tvořících areál tvrze). Soudu není zcela zřejmé, co by mohla územní studie v této věci přinést z hlediska ověření požadavků na ochranu hodnot území, k navržení, prověření a posouzení záměrů na změny v jeho využití, variant vybraných problémů a úprav nebo rozvoje některých funkčních systémů v území.

Nelze totiž přehlédnout, že volba řešení, jak je rozvedeno v rozhodnutí o námitkách, byla omezena nejen stanovisky orgánů státní památkové péče, ale také místní situací – lokalizací tvrze, která spolu s dalšími významnými objekty tvoří centrum obce Kurovice - Zásady územního rozvoje Zlínského kraje přitom vymezují veřejný zájem na ochraně kulturních a historických hodnot v území mj. tak, že je v rozporu s dlouhodobým cílem zásad územního

rozvoje narušovat historicky cenné venkovské urbanistické struktury a architektonické dominanty nevhodnou zástavbou.

Těmito otázkami, stejně jako skutečným charakterem dotčených pozemků, se krajský soud v napadeném rozsudku dostatečně nezabýval a blíže je nehodnotil. Krajský soud se ve svých úvahách omezil v podstatě jen na otázku podnikatelské činnosti navrhovatelů a otázku dálkových pohledů.

... z kontextu napadeného rozsudku lze dovodit, že úvahy krajského soudu, byť nesprávné, byly vedeny dobrým úmyslem, neboť byl zřejmě přesvědčen, že v případě zřízení ochranného pásma by navrhovatelům náležela přiměřená náhrada, zatímco v případě omezení vlastnického práva navrhovatelů v důsledku úpravy provedené územním plánem nikoli. V této úvaze se ovšem krajský soud mýlí.

... v některých případech nelze dosáhnout toho, aby všichni vlastníci byli na území regulovaném územním plánem dotčeni ve spravedlivé míře, a proto je přípustný i zásah tuto míru přesahující, a to i proti vůli vlastníků - navrhovatelů.

V těchto případech by ovšem měla dotčeným vlastníkům - navrhovatelům náležet za omezení přiměřená náhrada. Rozhodování o ní však není předmětem procesu vydávání územního plánu.

Náhrady za změny v území upravuje § 102 stavebního zákona, který ovšem nepokrývá všechny možné případy, kdy omezení vyplývající z územního plánu představuje natolik intenzivní zásah do vlastnického práva, že je nezbytné jej kompenzovat náhradou.

V samotném procesu tvorby územního plánu (či v procesu vedoucím k jeho změně) se však taková náhrada neposkytuje, neboť tento proces neobsahuje procesní nástroje k jejímu poskytnutí a v jeho rámci k tomu nejsou založeny ani pravomoci příslušných orgánů či dalších subjektů (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 21. 7. 2009, čj. 1 Ao 1/2009-120).

Rozhodným důvodem pro zrušení části opatření obecné povahy byly závěry krajského soudu o jednostranném opření se o stanoviska orgánů státní památkové péče (výhledové poměry tvrze) a o nedostatečném zdůvodnění změny územního plánu z hlediska proporcionality zásahu do vlastnického práva navrhovatelů, které spočívalo v možnosti využití dotčených pozemků a především faktické možnosti zastavění „náhradních pozemků na druhé straně areálu ....“ v kontextu celého výrobního areálu této společnosti.

... krajský soud nepostupoval správně, pokud samostatně zrušil rozhodnutí o námitkách. Rozhodnutí o námitkách je totiž součástí odůvodnění opatření obecné povahy.

V projednávané věci se ostatně ani navrhovatelé samostatného zrušení rozhodnutí o námitkách nedomáhali.

Shrnuli první část odpovědi - když bude změna územního plánu prosazovat variantu, která poškodí hodnoty kulturní památky, bude se jednat (už jen vzhledem k povinnosti územního

plánování chránit architektonické a archeologické dědictví danou stavebním zákonem) o změnu nezákonnou, která neobstojí v přezkumném řízení (zde můžete třeba uvést, že památková péče je připravena takový přezkum iniciovat, pokud by tato změna byla přijata) nebo i u soudního přezkumu. Dále je zřejmé, že změna účelově nezahrnuje kulturní památku, ale plochy s dopadem na ní ano a navíc se jedná o plochy, které v minulosti památková péče z důvodu ochrany kulturní památky ve svých stanoviscích regulovala (tak jsem alespoň pochopil podklady). Rozhodovací praxe zavazuje nejen dotčený orgán, ale i orgán územního plánování. Nové skutečnosti, které by rozhodovací praxi změnily, se s velkou pravděpodobností neodehrály. Jen na okraj - dalo by se možná i využít toho, že podnět je sám vnitřně rozporný, když sice tvrdí, že stanovisko nemělo být vůbec vydáno, ale dožaduje se mimo jiné jeho změny.

Od doby zodpovězení této otázky se objevil nový rozsudek na úseku územního plánování, kde je řešena ochrana kulturní památky. Jedná se o **rozsudek Krajského soudu v Praze č.j. 51 A 66/2020 – 91 ze dne 28. 1. 2021**. Rozsudek nebyl napaden kasační stížností a představuje konečný závěr ve věci. Vlastník kulturní památky zámku Kosova Hora se u správního soudu bránil proti změně územního plánu, která v blízkosti jeho kulturní památky měnila plochy čistě obytné a plochy zeleně do funkční plochy výrobní a skladovací. Krajský soud v Praze judikoval, že ve vztahu k procesu územního plánování je třeba § 9 odst. 3 zákona o státní památkové péči (ve spojení s § 18 odst. 1 stavebního zákona z roku 2006) chápat tak, že obce sice nemusejí nutně přijmout regulaci směřující k vyšší ochraně či ke zlepšení stavu kulturních památek na svém území, avšak nesmějí přijímat takovou regulaci, která z hlediska budoucího vývoje povede ke snižování hodnoty kulturních památek či ke zhoršování jejich stavu.

Již v předcházejících rozsudcích z oblasti územního plánování⁸ soudy akceptovaly omezení vlastnického práva z důvodu ochrany kulturních památek, i když omezením regulovaná plocha nebyla chráněna podle zákona o státní památkové péči, tj. nebyla národní kulturní památkou, kulturní památkou, neležela v památkové rezervaci, památkové zóně nebo alespoň v ochranném pásmu podle § 17 zákona o státní památkové péči. V případě Kosovy Hory se ale ani nejednalo o bezprostřední sousedství s kulturní památkou, ale jak sám soud uvádí, jedná se o nepřímé sousedství, i když je „jen přes potok“. Dotčení kulturní památky nevhodnou zástavbou nemusí být jen přímé a bezprostřední. I v tomto případě byl soud schopen shledat nepříznivé dopady na kulturní památku, kdyby na uvedených plochách vyrostly stavby až o výšce 10 m oproti aktuální zástavbě vysoké 4,5 – 5 m. Proti vymezení ploch výroby a skladování se vlastník kulturní památky při pořizování změny územního plánu samozřejmě bránil podáním námítky.

Správní soud dovodil, že povinnost chránit kulturní památky je dána i obcím a pořizovatelům územních plánů, kteří jsou vázáni ustanovením § 9 odst. 3 zákona o státní památkové péči (jež se promítá do obecných požadavků dle § 18 odst. 1 stavebního zákona z roku 2006) v tom

---

⁸ Viz rozsudky Nejvyššího správního soudu č.j. 10 As 100/2018 - 48 ze dne 9. 7. 2020 a č.j. 1 As 317/2019 - 46 ze dne 7. 11. 2019.

smyslu, že sice nemusejí nutně přijímat regulaci směřující k vyšší ochraně či ke zlepšení stavu kulturních památek na svém území, zároveň však nesmějí přijímat takovou regulaci, která z hlediska budoucího vývoje povede (být třeba k postupnému) snižování hodnoty kulturních památek či ke zhoršení jejich stavu. Hmotněprávní ustanovení stavebního zákona z roku 2006 v § 18 soud propojil s obecnou povinností v § 9 odst. 3 zákona o státní památkové péči, kdy všichni, i když nejsou vlastníky kulturních památek, jsou povinni si počínat tak, aby nezpůsobili nepříznivé změny stavu kulturních památek nebo jejich prostředí a neohrožovali zachování a vhodné společenské uplatnění kulturních památek. Dle závěru soudu by regulace výstavby územním plánem na plochách v blízkosti kulturní památky vedla ke zhoršení stavu kulturní památky, což shledal za nepřijatelné. Závalu spatřoval v následujícím: ... *nebude-li konkrétní záměr v územním řízení přesahovat výškový limit 10 metrů, pak z hlediska ochrany (zejm. estetické) hodnoty bezprostředně sousedící historické kulturní památky bude mít příslušný stavební úřad relativně málo prostředků, jak tuto ochranu reálně zabezpečit.* Jistě je zajímavé a významné, že zhoršení stavu kulturní památky spatřoval soud v narušení zejména její estetické hodnoty. Orgán památkové péče se při hájení veřejného zájmu držel rozsahu předmětů ochrany podle zákona o státní památkové péči a ke změnám územního plánu a možnosti zástavby v okolí kulturní památky se nevyjadřoval. Obecně a nikoliv jen k postupu dotčeného orgánu památkové péče soud uvedl: *Nicméně skutečnost, že dotčený orgán žádné stanovisko neuplatní (případně uplatní stanovisko kladné), nijak nezbavuje pořizovatele odpovědnosti za zákonnost konečné podoby přijatého řešení. Jinými slovy: Skutečnost, že dotčený orgán nepovažoval určité řešení za rozporné se zákonem, nezakládá u tohoto řešení fikci jeho zákonnosti.* Pořizovatel měl i přes nedostatečně vypracované stanovisko dotčeného orgánu památkové péče zvážit přijetí podmínek, které by regulovaly dané plochy, tak aby předešel, či zamezil zhoršení stavu kulturní památky. Potřebné informace měl pořizovatel možnost získat jak ze známého faktu, že zámek je kulturní památkou, dále z podání vlastníka zámku, kde bylo ohrožení kulturně historické hodnoty zámku novou podobou územního plánu výslovně uvedeno, tak i z vyjádření Národního památkového ústavu, což je odborná organizace památkové péče, o jejíž odbornou pomoc se opírají orgány státní památkové péče. Samotné vyjádření Národního památkového ústavu a jeho doporučující závěry soud hodnotil *jako názor odborníka na oblast památkové péče, avšak v žádném případě jej nelze považovat za závaznou instrukci pro tvorbu územních plánů.*

B) Právní otázka

Dle našeho názoru § 126 obecního zřízení je reliktem z dob, kdy existovaly okresní úřady, tj. v prvních letech účinnosti zákona o obcích. Pozdější zákon č. 500/2004 Sb., správní řád má úpravu jinou. Přezkum sdělení, osvědčení, vyjádření je upraven v § 156 odst. 2 správního řádu a provádí jej ten samý orgán, který tento akt vydal. Jsme toho názoru, že ustanovení správního řádu jsou speciální (a i pozdější) k ustanovení obecnému (a i dřívějšímu) ze zákona č. 128/2000 Sb. Pokud by tomu tak nebylo, šlo by postupem podle § 126 zákona o obecním zřízení kdykoliv v budoucnu (§ 126 nemá stanovenou žádnou lhůtu počítanou od právní moci/účinků) zrušit například fiktivní souhlas dotčeného orgánu vydaného dle § 4 odst. 9 stavebního zákona, tj. i

několik let po právní moci stavebního povolení, které nebylo zkonsumováno a tedy po uplynutí lhůty ž měsíců z § 4 odst. 10 stavebního zákona.

Odpověď na část b)

Posílám text, kde jsou uvedena ustanovení stavebního zákona, která ukládají orgánům územního plánování povinnost chránit architektonické, urbanistické a archeologické dědictví.

Podle § 18 odst. 3 stavebního zákona je totiž cílem činnosti orgánů územního plánování mj. koordinovat veřejné i soukromé záměry změn v území, výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území a konkretizovat ochranu veřejných zájmů vyplývajících ze zvláštních právních předpisů (tj. včetně zákona o státní památkové péči). Ustanovení § 18 odst. 4 stavebního zákona konstatuje, že územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, a to včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. Podle § 19 odst. 1 písm. d) stavebního zákona je pak úkolem územního plánování také stanovovat urbanistické, architektonické a estetické požadavky na využívání a prostorové uspořádání území a na jeho změny, zejména na umístění, uspořádání a řešení staveb, a podle písm. m) téhož ustanovení vytvářet podmínky pro ochranu území podle zvláštních právních předpisů před negativními vlivy záměrů na území, přičemž toto ustanovení přímo odkazuje na zákon o státní památkové péči. Tento fakt pak vedl opakovaně správní soudy k tomu, že potvrdily důvodnost regulace předpokládané zejména územním plánem, která byla přijata z důvodů ochrany kulturního dědictví v širších vztazích než těch, které by byly dovoditelné z ploch, které byly bezprostředně chráněny na základě zákona o státní památkové péči. Typickým příkladem bylo potvrzení důvodnosti např. omezení a i zákazu stavební činnosti na pozemcích omezení pozemků v okolí kulturní památky z důvodů respektování hodnot této kulturní památky, aniž by kolem kulturní památky bylo vymezeno ochranné pásmo podle § 17 zák. o st. památkové péči. V této souvislosti je vhodné zmínit zejména rozsudky Nejvyššího správního soudu čj. 10 As 100/2018 – 48 ze dne 9. 7. 2020 a čj. 1 As 317/2019 – 46 ze dne 7. 11. 2019 nebo rovněž rozsudek Krajského soudu v Brně čj. 65 A 5/2017 – 186 ze dne 11. 11. 2020.

11) Postup po poškození archeologické KP těžbou dřeva - manipulací s pokáceným dřevem

Otázka:

Poškození se týká pravěkého pohřebiště v katastru Č., které je chráněno jako nemovitá kulturní památka. V roce 2019 nařídil lesní hospodář jednotlivým vlastníkům lesních parcel provést zde vytěžení porostů napadených kůrovcem. Těžba proběhla mimo jiné i na parcele 736/2, na níž se nacházely tři mohyly z uvedeného pohřebiště. Plocha parcely byla během těžby zplanýrována do roviny, přičemž všechny tři mohyly byly kompletně zničeny. Dle aktuálního výpisu z KN bylo u pozemku uvedeno, že se jedná o kulturní památku. Na základě zjištěných skutečností naše pracoviště podalo podnět k MÚ ve S. k zahájení správního řízení, a také k realizaci záchranného výzkumu na místě zničených mohyl (předmětem výzkumu by

měla být záchrana movitých nálezů ze zplanýrovaných mohylových násypů a dokumentace případných konstrukčních relikvů na místě zaniklých mohyl. Městský úřad celou záležitost přezkoumal a dospěl k závěru, že správní řízení bude zastaveno, neboť:

a) předchozí vlastník pozemku z roku 2019 (tedy v době, kdy těžba proběhla) si nechal při jeho nabytí v roce 2013 zaslat výpis z KN a tehdy tam informace o památkové ochraně ještě nebyla uvedena. Nemohl tedy předpokládat, že je vlastníkem pozemku s kulturní památkou a že těžba může tuto památku ohrozit,

b) jako laik nemohl rozpoznat, že se na jeho pozemku nacházejí pravěké mohyly, a proto netušil, že se nachází na archeologickém nalezišti.

Vzhledem k tomu, že se z mého pohledu jedná o nebezpečný precedens, který se v nejbližší době může opakovat na dalších lokalitách, bych chtěl požádat o přezkoumání řízení na krajském úřadu. Ještě předtím bych se ale chtěl s Vámi poradit o následujících otázkách:

1. Pokud vlastník pozemku v době jeho nabytí (v našem případě v roce 2013) nezíská v KN informaci o jeho památkové ochraně, snímá to z něj právní odpovědnost za pozdější poškození této kulturní památky?

2. Může KÚ nařídit vlastníkovu pozemku, aby zde strpěl provedení archeologického výzkumu, přestože tento vlastník zde neprováděl žádnou stavební činnost, ale pouze nařízenou těžbu dřeva? Kdo v tomto případě bude hradit náklady ZAV?

Odpověď:

přestupkové řízení vedené orgánem památkové péče

Tady záleží na tom, proti komu vedl prvoinstanční orgán přestupkové řízení a komu lze přičíst výsledný stav. Přiznám se, že jsem poněkud zmaten z používání spojení „předchozí vlastník“. Z popisu mi vyplývá, že proti současnému vlastníkovu pozemku, který přestupek nespáchal a logicky nemůže být sankcionován za něco, co neprovedl (nebo může, ale pak se jedná o zjevnou nezákonnost). Předchozí vlastník, který mohyly při těžbě v roce 2019 poničil, obviněn z přestupku nebyl. Tady by pak byl na místě podnět ke krajskému úřadu na nečinnost ORP dle § 80 správního řádu, protože přestupky je povinen správní orgán stíhat z úřední povinnosti. Krajský úřad by mohl poškození kulturní památky spojit se svým přestupkovým řízením o nesplnění oznamovací povinnosti dle § 22 odst. 2 zákona o státní památkové péči – viz již dříve zaslané příklady z jiného kraje.

Následuje celkem nudný právní rozbor, se kterým se bude muset vypořádat hlavně orgán památkové péče, který povede přestupkové řízení.

Nicméně ani v případě, kdy by řízení bylo vedeno s osobou, která byla vlastníkem dotčeného pozemku v roce 2019, nemusí být vyhráno. Zde je totiž důležitá i otázka, co chceme

aktuálnímu vlastníkovi dát za vinu. Je to spojeno s otázkou, zda to byl vlastník sám, který zajišťoval pokácení předmětných dřevin nebo zda pokácení bylo řešeno jako subdodávka a fyzicky zničila mohly třetí osoba. Pro mě by bylo také otázkou nikoli to, zda v roce 2013 byla v katastru nemovitostí poznámka o kulturní památce uvedena, ale kdy se na dotčeném listu vlastnictví poznámka objevila, když píšete, že v současné době tam tato poznámka je.

Prvním případem je, že se kácení odehrálo v režii vlastníka z roku 2019, kácení provedli zaměstnanci vlastníka. Pak by byl vlastník odpovědný za poškození nebo zničení kulturní památky (právní osoba) nebo za nepečování o zachování kulturní památky (fyzická osoba).

A teď k těm dvěma osobám (jedna vlastní a druhá káci). První varianta je, že vlastník alespoň mohl vědět, že jde o kulturní památku (měl být informován předchozím vlastníkem v souladu s § 9 odst. 4 zákona o státní památkové péči) a že společnost realizující dřevařské práce neupozornil na skutečnost, že práce jsou prováděny na kulturní památce (jinými slovy ani on ve vztahu k dřevařské společnosti nedostal své povinnosti podle § 9 odst. 4 zákona o státní památkové péči). Pak by společnost, která kácela, nemohla být uznána vinnou za přestupek poškození nebo zničení kulturní památky, a zajímal by nás pouze vlastník z roku 2019, který sice kulturní památku sám fyzicky nepoškodil nebo nezničil, neučinil však kroky k tomu, aby v důsledku jím zadaných prací tento důsledek nenastal na základě činnosti společnosti, která kácela a která fyzicky danou kulturní památku poškodila či zničila.

Spíše pro úplnost pak uvádím třetí variantu, kterou momentálně nikdo nevytáhl na světlo světa. Vlastník by tvrdil, že společnost, která kácela, poučil, že jde o kulturní památku. A tato společnost by to popřela. Tady bychom se mohli dostat do docela velké důkazní nouze a právě díky tomu by mohlo dojít k tomu, že nejsme schopni prokázat, kdo a co udělal. Ve finále by pokuta nebyla uložena nikomu. Platí zásada, že v pochybnostech se důkazy vykládají ve prospěch obviněného.

Na okraj je třeba ještě uvést, že vždy pak bude svým způsobem také důkazní oříšek, že daná kulturní památka před provedením prací nebyla poškozena nebo zničena. Mohla by i zaznít námitka (to, že zatím nezazněla, nic neznamená), že kulturní památka již byla zničena před provedením předmětného kácení. Pak bychom museli prokázat, že k poškození kulturní památky došlo právě při této těžbě.

otázka věděl/nevěděl, že se jedná o kulturní památku

Jedná se o zapsanou kulturní památku, evidenční list je z roku 1963, předpokládám, že zápis do státního seznamu byl učiněn v témže roce. Dle § 42 odst. 1 zákona o státní památkové péči je zapsaná kulturní památka kulturní památkou i dle zákona č. 20/1987. Zde od 1. ledna 1988 platí § 9 odst. 4:

Vlastník, který kulturní památku převádí na jiného, někomu přenechá k dočasnému užívání nebo předá k provedení její obnovy (§ 14), nebo k jinému účelu, je povinen toho, na koho ji převádí nebo komu ji přenechá nebo předá, uvědomit, že je kulturní památkou.

Od 1. ledna 1988 existovala informační povinnost vlastníků a ta evidentně nebyla splněna. Řešit ji mohou soukromoprávně mezi sebou. Ochranu mohyl (pozemku) jako kulturní památky dává právě zápis do státního seznamu. Skutečnost, že není poznámka v KN, není pro spáchání přestupku rozhodující. Neuvedení poznámky v KN může mít vliv na určení výše sankce, tento vliv však může být z hlediska možné výše pokuty významný.

záchranný archeologický výzkum

Otázka provedení/neprovedení ZAV je také docela složitá. Provedení předmětného kácení nelze podřadit pod pojem obnova kulturní památky, vztah předmětných prací (kácení a svoz dřeva napadeného kůrovcem) k obnově hodnot mohyl je nulový. Lze si představit, že provedení nějaké formy průzkumu a „sanace“ odkrytých archeologických nálezů může být vlastníku nařízena nápravným opatřením dle § 10 odst. 1 zákona o státní památkové péči. Musíme ale dovodit, že vlastník kulturní památky neplní svoje povinnosti z § 9 odst. 1 zákona o státní památkové péči, což by mohlo být, když nechá 8 měsíců odkryté archeologické nálezy vlivům počasí, lidí, zvířete atp.

Z hlediska zákonné konstrukce ZAV je pak také problém skutečnost, že pravděpodobně veškeré práce již byly provedeny a tedy smysl, se kterým byl ZAV v zákoně o státní památkové péči zakotven (preventivní provedení výzkumu, tj. vědecké zničení lokality nebo její části, aby bylo možné provést jinou legální činnost), již nelze naplnit. Vlastník pravděpodobně v tuto chvíli nemá zájem cokoli podstatného s pozemkem činit (vyjma zalesnění do jinými právními předpisy stanovené lhůty) a není tak splněn předpoklad uvedený v § 22 odst. 2 zákona o státní památkové péči, který vnímá ZAV jako preventivní zásah a nikoli zásah ex post, byť by měl vést rovněž k záchraně již dříve poškozeného archeologického dědictví.

Jinou možností je domluvit se s vlastníkem (ten mohly nerozjezdil, zde vycházím z toho spojení „předchozí vlastník pozemku z roku 2019“) na provedení určitého okruhu výzkumných prací, kritériem by měl být jejich rozsah a ohrožení dochovaných hodnot kulturní památky. Práce by platil NPÚ nebo jiná oprávněná organizace, která by tento výzkum realizovala. Opět připomínám, že i když by výzkum měl vést k záchraně zbytků poškozeného archeologického dědictví, nejde o ZAV v duchu výše uvedeného ustanovení § 22 odst. 2 zákona o státní památkové péči.

Závěrem si dovoluji konstatovat, že jsem si z mnoha ohledů vědom toho, že tato právní úprava není vyhovující, ale to je limit veřejného práva. Nemůžeme dělat, co by bylo vhodné, ale pouze to, co nám zákon umožňuje. A přízněji si, moc toho není. Situaci by řešila nová právní úprava.